

OPOWIEŚCI BROKOWSKIE SÓL ZIEMI NURSKIEJ

W lutym 1454 r. wybuchło powstanie średniej szlachty i mieszczan pruskich wymierzone w panowanie zakonu krzyżackiego. Powstańcy zajęli wszystkie miasta i zamki poza tymi w Malborku i Chojnicach. Rycerze zakonni nie zamierzali jednak składać broni i poczęli ściągać do Prus wielkie masy zaciężnych najemników, wobec czego król Kazimierz IV Jagiellończyk zdecydował o zbrojnym wsparciu insurekcji. Zdawało się, że zakon jest na tyle osłabiony, iż do jego pokonania wystarczy zwołanie rycerstwa z Wielkopolski i Kujaw, które stawiło się pod położoną niedaleko Torunia, a należącą do arcybiskupa gnieźnieńskiego wioską Cerekwicą. Zebrane przed namiotem królewskim rycerstwo oświadczyło panującemu, iż ani myśli ścierać się z wrogiem, póki władca nie zatwierdzi ich swobód oraz nie udzieli nowych praw i gwarancji. Było to pierwsze zbiorowe wystąpienie polskiego rycerstwa żądającego zapewnienia sobie specjalnych przywilejów.

Pokonanie wroga wydawało się sprawą dość prostą i jak to często w podobnych przypadkach bywa, pewność siebie i pycha zostały rychło ukarane. 18 września 1454 r. wojska Królestwa Polskiego poniosły pod Chojnicami sromotną klęskę. Błyskawiczna w zamiśle polska ofensywa przestoczyła się w wojnę, która przeszła do historii pod nazwą trzynastoletniej.

Królowi Kazimierzowi IV nie pozostało nic innego jak zorganizować kolejną wyprawę, na którą zwołano rycerstwo wszystkich ziem z wyjątkiem ruskich, gdyż te musiały strzec wschodniej i południowej granicy. Pospolite ruszenie skoncentrowało się w końcu października wokół położonej w okolicy Nieszawy wioski Opoki. Gdy rozeszła się wieść o przywilejach zyskanych przez Wielkopolan, to pod Opokami rozegrały się sceny podobne do tych spod Cerekwicy, a król nie miał innej rady jak ulec tłumowi. Wydano zatem kilka statutów dla poszczególnych ziem lub grup ziem, a że wszystko to miało miejsce pod Nieszawą, to określane są wspólnym mianem statutów nieszawskich.

Przedmiotem tego artykułu nie jest analiza tychże statutów, ale w jednym z punktów mowa jest o prawie szlachty do bezpośredniego zakupu soli w żupach królewskich, za ściśle określoną, znacznie niższą od rynkowej cenę, którą nazwalibyśmy dzisiaj regulowaną¹. Z przywileju tego nie korzystała na razie szlachta mazowiecka, jako że Mazowsze stanowiło odrębne, nieprzynależne do Korony Polskiej księstwo.

¹ Romuald Hube, *Statuta nieszawskie z 1545 r.*, Warszawa 1875, s. 30.

Widać zatem, że sól miała znaczenie wręcz polityczne i tak było już od zarania dziejów. Monopol panujących na wydobycie soli oraz płynące z handlu solą podatki i cła, to jedno z najważniejszych źródeł dochodu w budżecie każdego państwa. Uzyskany pod Nieszawą przywilej stanowił kolejny przyczynek do smutnej prawdy, iż skarb Rzeczypospolitej ział prawie nieustannie przerażającą pustką.

Mazowsze nie posiadało złóż soli, zatem było zmuszone przywozić ją z zewnątrz. Jedną z najstarszych polskich taryf celnych zachowała się w dokumencie datowanym na lata 1161-1167, ale pochodzącym z połowy XIII w. Dotyczy komory celnej w Pomnichowie zwanym też Pomiechowem, miejscowości leżącej współcześnie w gminie Pomiechówek, obecnie nieco od Bugu oddalonej, ale wówczas położonej zapewne u ujścia Wkry do Buga². Cłem była obłożona zarówno sól przewożona łądem, jak i rzeką, a cło liczone od jednostek miary zwanych *capita*, czyli głów, a w tej właśnie formie transportowano sól z Rusi³.

O przewożeniu soli zarówno Bugiem, jak i prastarym szlakiem nadbużańskim świadczą datowane na rok 1239 dokumenty biskupstwa płockiego, a dotyczące: komór celnych: nad Bugiem w Brańsku (Brańszczyku) i Broku, w Gródku nad Nurcem, w Świątku Wielkim nad rzeką Brok i w miejscowości Nieskurze (Nieskórz). Pobierano w nich cło w formie *frustra salis*, czyli grudek soli zwanych kruszami, a liczone tych krusz po 12 od wozu i od 12 do 50 w zależności od wielkości jednostki pływającej⁴. Od czasu do czasu dochodziło zapewne do jakichś zakłóceń w transporcie, powodowanych choćby wojnami, czy suszą i żalonym poziomem wody w Bugu, ale ówczesni kupcy byli ludkiem zaskakująco obrotnym, ruchliwym, więc dowozili sól z północno-zachodnich rejonów Mazowsza, gdzie królowała sól przywożona z salin Lüneburga, miasta położonego w okolicach obecnego Hamburga, ale też z istniejących jeszcze wówczas salin kołobrzeskich⁵.

W drugiej połowie XIV w. po dekadach wyludnienia spowodowanego litewskimi najazdami część Mazowsza położona pomiędzy Bugiem i Narwią zaczęła się dynamicznie odradzać, po sporej części dzięki handlowi z państwem zakonu krzyżackiego. W poszukiwaniu drewna, potażu i innych leśnych produktów kupcy krzyżaccy docierali do Broku⁶, Ostrowi, a nawet Drohiczyzna i Brześcia. W państwie zakonnym spożywano głównie sól przywożoną statkami z odległych krain. Najprawdopodobniej, to właśnie tym białym złotem kupcy często płacili za towary pochodzące z puszczy nadbużańskich. Mazowieckie rynki położone bliżej granicy z państwem krzyżackim zostały w późnym średniowieczu wręcz zdominowane „przez import soli przywożonej do Gdańska i Elbląga z wybrzeży Bretanii (*Baysalz* z Bourgneff) i Portugalii oraz z salin Lüneburga”⁷.

Historycy zwykli określać tę sól ogólnym mianem pruskiej, w starych zaś źródłach mowa jest o soli obcej lub zamorskiej. W roku 1410 pojawiły się ze strony Polski pierwsze próby ograniczenia mazowieckiego handlu z Krzyżakami. Świadczą o tym mnożące się skargi

² Kartoteka Słownika Historyczno-Geograficznego Mazowsza w Średniowieczu : powiat zakroczymski, oprac. zespół pod kierunkiem Adama Wolffa, Pracownia Atlasu Historycznego Instytutu Historii PAN.

³ Antonina Keckowa, *Zaopatrzenie Mazowsza w sól od XII do początku XVI wieku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1980, R. 28, z. 4, s. 469.

⁴ Tamże.

⁵ Tamże, s. 470-471.

⁶ Więcej o tym handlu w opowieści [Krzyżacki rachunek](#).

⁷ Agnieszka Bartoszewicz, *Handel solą na Mazowszu w XV i XVI w.*, „Rocznik Mazowiecki” 2006, T. 18, s. 49.

miast pruskich na podwyższone cła – mimo to handel ten trwał na Mazowszu w najlepsze⁸. Źródła wspominają np. o bezprawnym zatrzymaniu w sierpniu 1413 r. przez komtura z Ostródy dużej grupy mieszczan mazowieckich przybyłych na jarmark do Nidzicy. Pośród zatrzymanych było m.in. sześciu mieszkańców Różana, jeden Ostrołęki oraz sołtys i karczmarz z Łomżycy. Mazowszanom, poza innymi towarami zarekwirowano sól⁹.

Polscy władcy zamierzali podbić mazowiecki rynek dla zbytu soli wydobywanej w ich własnych kopalniach. Podług statutu Kazimierza Wielkiego prawo do sprzedaży soli na Mazowszu przysługiwało prasołom bocheńskim. W drugiej połowie wieku XV oraz na przełomie wieków XV i XVI docierała tu w wielkich ilościach sól określana mianem krakowskiej, jako że kopalnie w Bochni i Wieliczce połączono w jeden, posiadający liczne składy byt gospodarczy, zwany Żupami Krakowskimi. Wciąż płynęła sól z warzelnii w Przemyślu, Drohobyczu, Samborze, ale z woli króla Kazimierza Jagiellończyka miała spływać przez Mazowsze tylko tranzytem, a mianowicie Wisłą do głównego składu w Toruniu, by stamtąd docierać na północ Wielkopolski i na Kujawy, a tym samym stanowić konkurencję dla soli zamorskiej. Zdarzało się jednak, że transporty soli ruskiej zatrzymywano w mazowieckich portach siłą, a król Zygmunt Stary stanowczo żądał od księżnej Anny, by tego procederu zaprzestano¹⁰. Beczki z ruską solą wypadały jednak często „przypadkowo” za burtę, jeszcze przed przybyciem do miejsca przeznaczenia. W roku 1586 oskarżono starostę drohobyckiego o wyładowanie między Czerskiem a Warszawą 2000 beczek nieocłonej soli ruskiej¹¹.

Podług wspomnianego swoistego rozdzielnika soli po poszczególnych regionach Polski, właśnie wydobywana koło Drohobycza, płynąca na północ Bugiem sól ruska, mogła zgodnie z państwowymi ustaleniami docierać najdalej na północ do Włodawy i Janowa Podlaskiego¹². Trudno jednak uwierzyć, aby ten i ów nie miał ochoty zachachmęcić i pożegłować z nieocloną solą nieco dalej.

W roku 1496 wydano pierwszy zakaz sprzedaży soli obcej dla całej Korony i lennego Mazowsza. Zakaz okazał się niemożliwy do wyegzekwowania choćby z powodu trudności z transportem do odległych przygranicznych zakątków. Szczególnie przy granicy z Prusami handlowano obcą solą w najlepsze, bez oglądania się na jakiegokolwiek zakazy. Już w roku 1509 zakaz częściowo odwołano, a sejm zezwolił na przywóz soli pruskiej m.in. do ziem: ciechanowskiej, łomżyńskiej i wiskiej. Wkrótce jednak restrykcje ponowiono, król zaś przybiecał, że sól królewska będzie dowożona, dokąd tylko Wisłą i jej dopływami dostawić ją można¹³. W roku 1511, gdy ziemia wiska powracała pod władztwo mazowieckie, to król zastrzegł, że podobnie jak na innych ziemiach Mazowsza, ma tam być używana wyłącznie sól królewska¹⁴. Osiem lat później pod wpływem nacisków Zygmunta Starego, księżna Anna i jej synowie wydali dokument, w którym surowo zakazywali przywozu soli z ziem pruskich.

⁸ Antonina Keckowa, *Zaopatrzenie Mazowsza...*, s. 472.

⁹ *Lites ac res gestae inter Polonos Ordinemque Cruciferorum*, t. III, wyd. J. Karwasińska, Warszawa 1935, s. 158-160, [za] Agnieszka Bartoszewicz, dz. cyt., s. 49.

¹⁰ Agnieszka Bartoszewicz, dz. cyt., s. 51-52.

¹¹ Antonina Keckowa, *Królewskie składy soli w Warszawie w XVI i pierwszej połowie XVII wieku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1977, R. 25, nr 4, s. 515.

¹² Roman Rybarski, *Handel i polityka handlowa Polski w XVI stuleciu*, Poznań 1928, t. 1, s. 133.

¹³ Antonina Keckowa, *Królewskie składy...*, s. 506.

¹⁴ Stanisław Kutrzeba, *Wisła w historii gospodarczej dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 1922, s. 27-28.

Zakazy ponawiano także po całkowitej inkorporacji ziem mazowieckich do Korony, co świadczy, że sól pruską przemycano w wielkich ilościach.

Wraz z inkorporacją kolejnych ziem mazowieckich do Korony, także szlachta z przyłączanych terenów zyskiwała prawo do kupna krajowej soli po niższych cenach, a od roku 1526 przywilejem tym cieszyła się także szlachta nurska. Dni, w które sól tę wydawano, zwano Suchymi Dniami i stąd jej nazwa – sól suchedniowa.

Ilustracja 1. Obraz Żupy Wielickiej i miasta Wieliczki na mapach Wilhelma Hondiusa z 1645 r.

Źródło: Biblioteka Narodowa – Polona.

Transport soli krajowej sprawiał bezustanne problemy, wszystkie bowiem królewskie kopalnie położone były wzdłuż Karpat, więc im dalej na północ, tym trudniej było dostarczyć sól rodzimą. Uchwała sejmowa z roku 1552 zezwoliła wracającym z Gdańska, na zabieranie jednej beczki soli na skutę „ku żywieniu czeladzi”. Z pewnością zatem do Broku, Kamieńczyka, a szczególnie Nura docierały tą drogą znaczne ilości zamorskiej soli¹⁵.

W roku 1560 doszło w kraju do katastrofalnej suszy, a główne rzeki można było przejść w bród bez zamoczenia kolan. Ustał transport rzeczny, a zresztą soli małopolskiej nie byłoby komu ładować na statki, gdyż Kraków wzięło we władanie morowe powietrze. Problemy powtarzały się i w latach następnych, a brak soli doskwierał nawet możnym – kasztelan wiski narzekał, że „musiał przez dwie niedziele po włosku [bez soli] jadać”¹⁶. Kłopoty z dowozem soli nie

¹⁵ Agnieszka Bartoszewicz, dz. cyt., s. 55.

¹⁶ Tamże.

ominęły i innych regionów Rzeczypospolitej. W roku 1575 odczuwano w Wielkopolsce i na Kujawach tak wielki jej brak i taka doskwierała drożyzna, że szlachta zebrana na zjazd w Radziejowie napadła z bronią w rękę na transport soli przeznaczonej dla Bydgoszczy i rozdrapała ją między sobą¹⁷. Tymczasem, zapotrzebowanie na sól, używaną do przyprawiania potraw, a w świecie pozbawionym lodówek, przede wszystkim do konserwacji żywności, było ogromne. Przyjmuje się, że w XVII w. przeciętna osoba spożywała 8 do 10 kilogramów soli w ciągu jednego roku¹⁸.

Poczęto więc wydawać czasowe zezwolenia na sprowadzanie soli pruskiej, a w latach 1565 i 1567 uchwalono na sejmie, że przy braku soli krajowej, można ją dowozić z Gdańska¹⁹. Zezwolenie dotyczyło jednak jedynie szlachty osiadłej, możemy więc sobie wyobrazić, jak słono za ten podstawowy artykuł spożywczy przyszło płacić nadbużańskim chłopom i mieszczanom. W latach następnych przyplęnęło do Nura i Łomży po kilkaset beczek soli. Robiono to rzecz jasna poza systemem dystrybucji soli królewskiej, w związku z czym należało od tej soli zapłacić cło²⁰. Znaczne ilości przewożono także łądem. Od listopada roku 1565 do kwietnia roku następnego na komorze celnej w Grajewie pobrano cło od 252 beczek, czyli przez cały rok musiało ich być ok. 500²¹.

Tuż po inkorporacji Mazowsza jako miejsce dystrybucji soli królewskiej wymieniano tylko Warszawę. Wciąż powstawały nowe składy, a to przede wszystkim ku wygodzie szlachty wybierającej sól suchedniową. Przybycie soli było tak ważkim wydarzeniem, że heroldowie ogłaszali o nim na placach i rogach ulic. Kupcy i pospólstwo musieli jednak poczekać, bo najpierw, przez cztery tygodnie sprzedawano tylko szlachcie sól suchedniową, później zaś wydawano sól bezpłatną, którą na mocy przeróżnych przywilejów otrzymywały określone zakony, klasztory, szpitale, urzędy itd. Sól, która pozostała, sprzedawano po cenie rynkowej, czyli z zyskiem dla skarbu, toteż zwano ją skarbową. Była jeszcze sól kupiecka, czyli sprowadzana na własną rękę przez przedsiębiorcze osoby, ale ta nie miała prawa znaleźć się w królewskich składach.

W roku 1552 powstał skład w Zakroczymiu, w więc niedaleko ujścia Buga do Wisły. Nowe komory solne utworzono w roku 1589 w Łomży i Różanie²². Głównym mazowieckim składem, pozostawał jednak ten warszawski, działający przez prawie cały wiek XVI przy trakcie Zakroczymskim w Nowej Warszawie. Dopiero przy końcu tego wieku powstał skład przy Krakowskim Przedmieściu. Szlachta nurska musiała się zatem po swoją sól fatygować, aż do Warszawy lub Zakroczymia. Dopiero w roku 1607 ulitowano się nad jej cierpieniami i postanowiono, że pisarz solny warszawski będzie corocznie dostarczać tysiąc beczek soli wielickiej i pięćset bocheńskiej do Kamieńca, czyli obecnego Kamieńczyka²³ (dla jasności przekazu w dalszej części artykułu używana będzie tylko ta ostatnia nazwa). Obok kamieńczykowskiego istniał także nad Bugiem skład w Drohiczynie²⁴. Czy, a jeśli tak, to kiedy powstał skład soli królewskiej w Nurze, tego nie wiadomo, wiadomo natomiast, że w roku 1623

¹⁷ Roman Rybarski, *Handel i polityka...*, s. 124.

¹⁸ Jerzy Lileyko, *Życie codzienne w Warszawie za Wazów*, Warszawa 1984, s. 123.

¹⁹ *Volumina Legum, Volumen Secundum : Ab Anno 1550. Ad Annum 1609. Acta Republicae Continens*, Warszawa 1733, s. 726.

²⁰ Agnieszka Bartoszewicz, dz. cyt., s. 56.

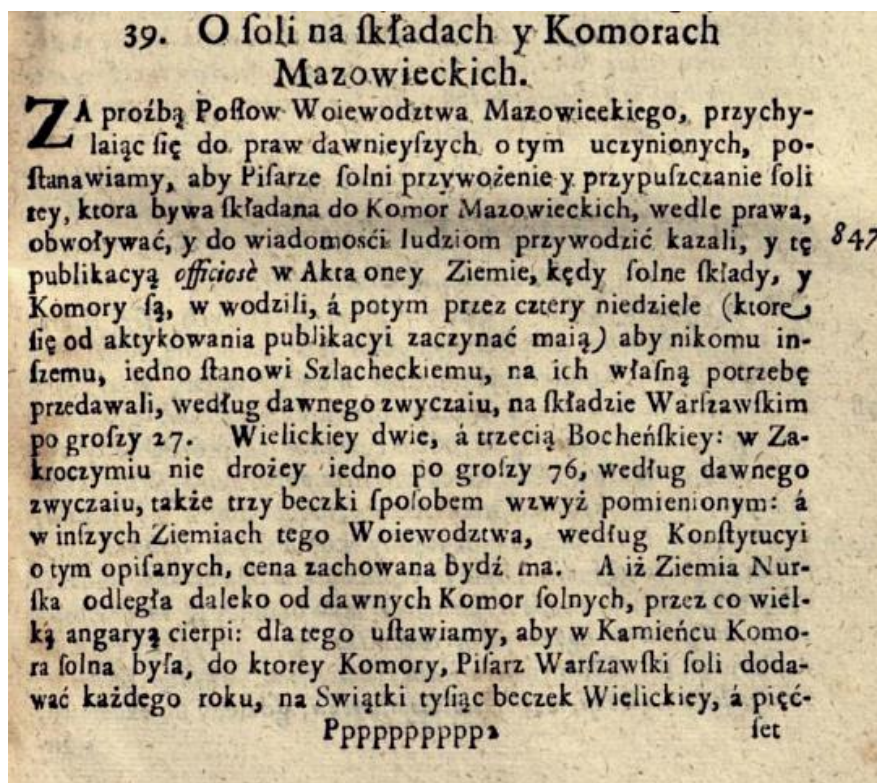
²¹ Roman Rybarski, *Handel i polityka...*, s. 126.

²² Antonina Keckowa, *Żupy krakowskie w XVI-XVIII wieku*, Wrocław 1969, s. 334.

²³ *Volumina Legum, Volumen Secundum...*, s. 1615.

²⁴ Roman Rybarski, *Handel i polityka...*, s. 126.

zdecydowano o powstaniu tam „przykomorka” z solą suchedniową dla szlachty podlaskiej. Pisarz solny warszawski miał dostarczać corocznie do Nura tysiąc beczek soli w cenie 4 złotych, czyli 120 groszy za beczkę²⁵. Beczka soli suchedniowej w składzie warszawskim kosztowała 72 grosze, w zakroczymskim 76, szlachta zaś ziemi łomżyńskiej i różańskiej płaciła w swych nadnarwiańskich składach po 93 grosze za beczkę. Różnica w cenie wynikała z kosztów transportu w górę Narwi i Buga.

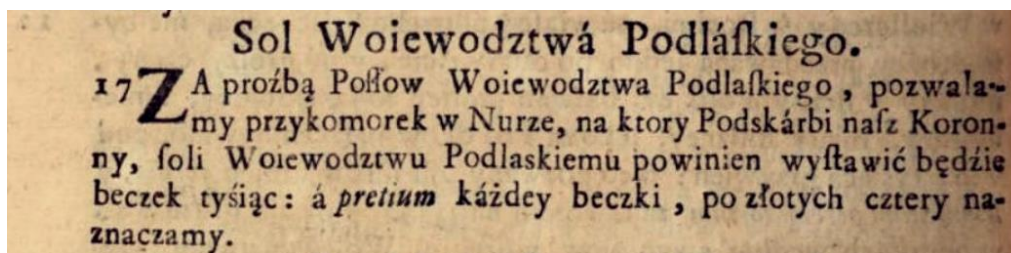

set Bocheńskiey powinien bydź, która ma bydź przedawana stanowi Szlacheckiemu po groszy 88, obyczajem wyżej opisanym. Podżupnikowie także, abo Pisarze, mają bydź dawani *possessonati* w onych Ziemiach, gdzie Komory y składy solne są. Zupnik zaś Koronny, aby na wszystkie składy, stare y nowe w Mazowszu, wedle Konstytucyi 1589, która ieszcze nie ieszczędzicie, a mianowicie w Powiecie Rożańskim, do skutku przywieziona, był powinien soli dodawać wedle potrzeby, nie zmniejszając beczek nad dawny zwyczaj, y sol chędogą przypuszczając. A gdyby Podżupnikowie, abo Pisarze na Komorach Mazowieckich, *tam in parte, quam in toto*, nie czynili dosyć tey uchwały, mają przepadać sto grzywien Polskich sronie ukrzywdzoney, *per medium cum iudicio dividenda*, o którą *forum cum peremptorio termino, inter causas conservatas*, na Trybunale Piotrkowskim, abo Lubelskim naznaczamy.

Ilustracja 2. Konstytucja z roku 1607 m.in. o utworzeniu komory w Kamieńczyku. Cena beczki soli w składzie warszawskim została błędnie wydrukowana – wynosiła nie 27, ale 72 grosze²⁶.

²⁵ *Volumina Legum, Volumen Tertium : Ab Anno 1609. Ad Annum 1640. Acta Republicae Continens*, Warszawa 1735. s. 456.

²⁶ *Volumina Legum, Volumen Secundum...*, s. 1615-1616.

Ilustracja 3. Konstytucja z 1623 r. o wystawieniu w Nurze „przykomorka” soli suchedniowej ku wygodzie szlachty podlaskiej²⁷.

Transport soli był rzeczywiście kosztowny. Za samo jej załadowanie na wóz płacono w 1527 r. tzw. ladarzom pół grosza od bałwana, a transport tegoż z Wieliczki do Kazimierza nad Wisłą (ob. dzielnica Krakowa) wynosił prawie 9½ grosza²⁸. Spław zaś Wisłą bałwana do Warszawy to w XVI w. ponad 2 złote, czyli ponad 60 groszy. Zapewne transport soli po lądzie odbywał się przede wszystkim zimą, gdy lód skuł, a śnieg wyrównał wołające o pomstę do nieba polskie drogi i możliwy był przewóz towarów saniami.

W połowie XVII w. porzucono w Warszawie mozolne wciąganie beczek i bałwanów pod górę skarpy wiślanej. Powstały wówczas dwa nowe podwarszawskie składy – na Solcu i na Pradze. O tym ostatnim pisał kronikarz, że pobudowano go „wysmienito”²⁹.

Ilustracja 4. Obraz Żupy Wielickiej na mapie Wilhelma Hondiusa z 1645 r.
 Źródło: Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, na portalu muzeum.wieliczka.pl.

²⁷ *Volumina Legum, Volumen Tertium...*, s. 456.

²⁸ Roman Rybarski, *Wielickie żupy solne w latach 1497-1594*, Warszawa 1932, s. 98.

²⁹ Jerzy Lileyko, dz. cyt., s. 123.

Jak już wzmiankowano, na dwie beczki dostarczanej do Kamieńczyka soli wielickiej przypadała jedna bocheńskiej. W takiej właśnie proporcji wydawano w XVI i XVII w. sól suchedniową, gdyż ta wielicka, cieszyła się mniejszym wzięciem, jako że była bardziej zanieczyszczona iłami i dlatego charakteryzowała się zielonkawym odcieniem. Bywała też sól wielicka biała, ale ona z kolei zawierała domieszkę piasku kwarcowego. Trzecią sól wielicką, najczystsza i najcenniejsza zarazem, zwano szybikową, ale jej wydobywanie było niewielkie i przeznaczone głównie na eksport³⁰. Dzisiaj, te dwa pierwsze rodzaje nie nadawałyby się do celów spożywczych, ale nasi przodkowie byli znacznie mniej wybredni i odrobina trzeszczącego w zębach piasku, specjalnie im nie przeszkadzała. Gdyby mieli jednak wybór, to za tę samą cenę woleliby z pewnością sól bocheńską.

Najczystsza była rzecz jasna sól warzona, a tym samym najdroższa. Jako sól warzoną sprzedawano tę pochodzącą z kopalni ruskich i to mogło być powodem, dla którego soli tej przysługiwał monopol w Wielkopolsce i na Kujawach, gdzie podniebienia konsumentów przyzwyczały się do spożywania warzonej soli zamorskiej. W Wieliczce także wytwarzano sól warzoną, po którą przybywali kupcy m.in. zza Karpat. Wytwarzano ją także dla kupców polskich, ale warunkiem zakupu było dostarczenie odpowiedniej ilości drewna. Warzenie soli wymagało bowiem spalania tak ogromnych ilości tego surowca, że szybko ogołocoło lasy wokół Wieliczki. Przy różnych pracach w kopalni, np. przy pozyskiwaniu brył solnych i obrabianiu bałwanów powstawało sporo rumoszu i miazgi solnego. Był to najgorszy gatunek zwany rumem solnym. Początkowo, nie bardzo wiedziano, co z nim robić, ale gdzieś w połowie XVI pojawił się duży popyt. Rumosz ładowano do beczek i spławiano tam, gdzie było znacznie łatwiej o tanie drewno. Tak powstały warzelnie w Toruniu i w Bydgoszczy, a dla zaopatrywania Litwy, zorganizowano warzelnie nad Bugiem – w Brześciu i Kodniu³¹.

Sól krakowską dostarczano na Mazowsze w formie wielkich walców zwanych bałwanami oraz w beczkach. Podstawową jednostką wagową był cetnar, który podług Konstytucji z roku 1565 odpowiadał ok. 65 kilogramom i była to staropolska miara wyjątkowa, gdyż wyróżniająca się „ciężarem wszędzie jednakim”³². Na cetnarze kończy się zgoda historyków, bo co do bałwana i beczki, to istnieją między nimi wielkie rozbieżności. Według Stanisława Kutrzeby „beczkę soli należałoby liczyć na $\frac{3}{5}$ tony”³³, czyli beczka taka mieściłaby ponad 9 cetnarów soli, natomiast Roman Rybarski uważa, że na jedną beczkę przypadało 6 cetnarów³⁴. Podług zaś Antoniny Keckowej beczki były pięciocetnarowe. Jeszcze większe rozbieżności dotyczą bałwana. Według A. Keckowej bałwan wiślany ważył aż 1750 kg³⁵.

Na początku XVI w. kupcy płoccy płacili w żupach krakowskich 75 groszy za beczkę soli i 124 grosze za bałwan³⁶. Różnica w cenie wskazywałaby zatem, że na jeden bałwan przypadało 1,65 beczki, nie zaś 5,38 jak sugeruje Keckowa. Wydaje się zatem, że bliższy prawdy jest Kutrzeba, którego bałwan ważyłby ok. tonę, czyli ok. 15 cetnarów. Potwierdza to porównanie cen soli skarbowej sprzedawanej w połowie XVI w. w komorze warszawskiej. Za cetnar soli płacono

³⁰ Roman Rybarski, *Wielickie żupy...*, s. 21.

³¹ Tamże, s. 25.

³² Stanisław Kutrzeba, dz. cyt., s. 2.

³³ Tamże.

³⁴ Tamże, s. 21.

³⁵ Antonina Keckowa, *Królewskie składy...*, s. 510.

³⁶ Roman Rybarski, *Wielickie żupy...*, s. 142.

wówczas 16 groszy, podczas gdy za bałwan 8 złotych i 11 groszy, a zatem jak za prawie 16 cetnarów³⁷.

Podług lustracji z roku 1564 bałwan krakowski liczył zasadniczo $2\frac{3}{4}$ miary długości, a jedną miarę szerokości („zasadniczo”, bo ówczesna technologia nie pozwalała na seryjne wykonywanie identycznych brył soli). Miarą tą był łokieć krakowski, równy ok. 0,55 metra. Ciężar takiego walca wynosiłby w przybliżeniu właśnie 1 tonę³⁸.

Przewóz tonowego bałwana na większą odległość łądem choćby i saniami byłby nie lada wyczynem, więc na mazowieckich komorach solnych rozbijano te wielkie bryły i sprzedawano na cetnary³⁹. Podobny problem dotyczyłby ogromnych, ponad półtonowych beczek. Wydaje się, że w obrocie detalicznym królowały zatem beczki o pojemności $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ i $\frac{1}{16}$ tych wielkich, stanowiących raczej jednostkę przeliczeniową beczek.

Ilustracja 5. Bałwan soli⁴⁰. Fot. Wojciech Kalwat.

O zaopatrzenie w sól nieszlacheckich mieszkańców nie tylko naszej części Mazowsza dbali kupcy, określane polskim mianem prasołów, w źródłach zaś częściej zapisywani są po łacinie jako: *revenditores salis*, *revenditibus salis*, *salidarii*. W ziemi nurskiej było ich niemało. W latach 1527-1531 podatek od handlu solą płaciło w Ostrowi od pięciu do ośmiu kupców⁴¹.

W roku 1563 naliczono w Nurze aż osiemnastu prasołów, w Andrzejewie i Wyszkanie po ośmiu, w Broku zaś siedmiu⁴². W Ostrowi nie odnajdujemy w owym roku żadnego mieszczanina wyspecjalizowanego w handlu solą, ale mogła to być jedna z aktywności dwóch kupców określane łacińskim mianem *mercatoribus*⁴³. Także w ówczesnym rejestrze podatkowym Kamieńczyka, brak jest prasołów, ale działało tam aż 17 drobnych kupców, czy raczej sprzedawców (łac. *revenditoribus*), którzy niewykluczone, że handlowali również solą⁴⁴.

³⁷ Tamże, s. 25.

³⁸ Tamże, s. 22.

³⁹ Tamże, s. 23.

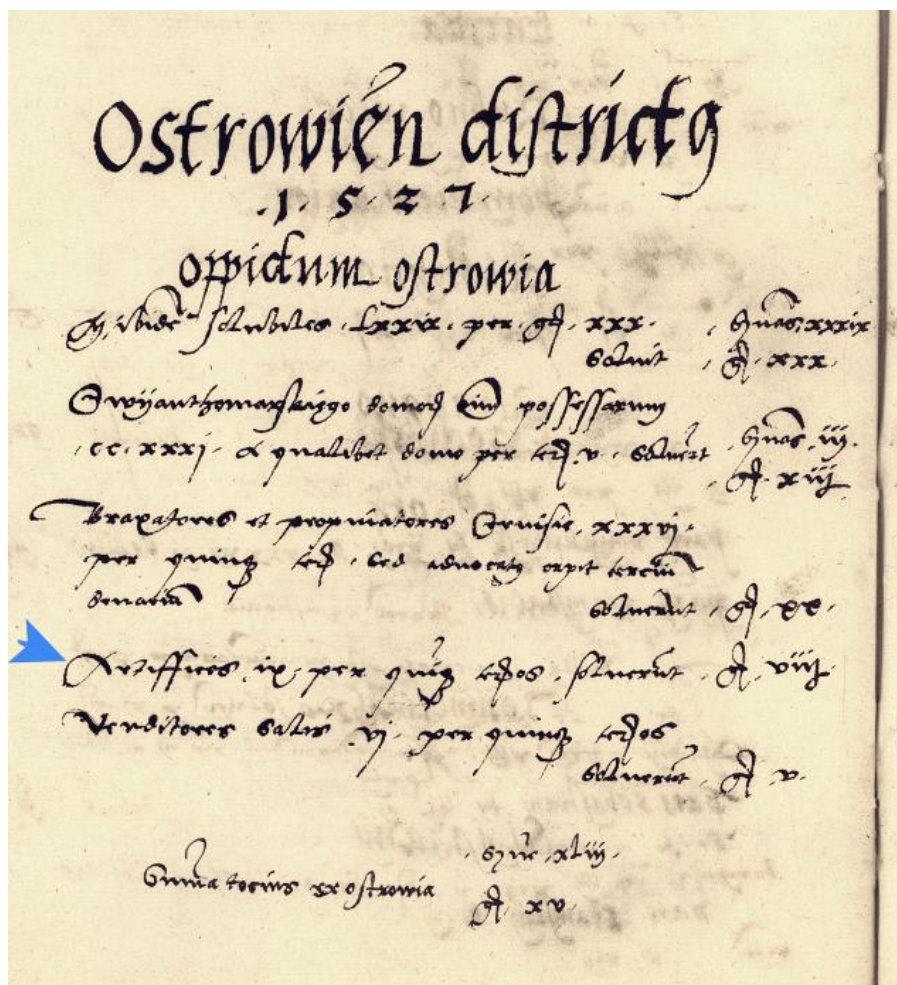
⁴⁰ Michał Szukała, *Największe przedsiębiorstwo dawnej Rzeczypospolitej*, „Mówią Wieki” 2019, nr 6 (713), s. 75.

⁴¹ Rejestry poborowe woj. mazowieckiego 1526-1570, k. 482v, 503v, 523, 541, 559v, sygn. 1/7/0/3/27, zesp. ASK I, AGAD.

⁴² Rejestry poborowe woj. mazowieckiego 1494-1580, k. 321v, 337, 403, 339v, sygn. 1/7/0/3/38, zesp. ASK I, AGAD.

⁴³ Tamże, k. 350-351.

⁴⁴ Tamże, k. 380-381.

Ilustracja 6. W roku 1527 podatek od handlu solą zapłaciło w Ostrowi pięciu mieszczan⁴⁵.

Liczba kupców wyspecjalizowanych w handlu solą zmieniała się niemal corocznie. W roku 1567 – prawdopodobnie ze względu na płacony w tej samej wysokości podatek – prasołów policzono w Nurze razem z rzeźnikami i było ich piętnastu, w Broku zaś opodatkowano wówczas sześciu prasołów⁴⁶. W Andrzejewie nie było nikogo, opisanego jako sprzedawca soli, ale możliwe, że sól sprzedawał, któryś z czterech kupców o nie wymienionej specjalności. Również w rejestrze podatkowym z Ostrowi nie wymieniono żadnego prasoła, ale aż trzydzieści osób zajmowało się tam handlem na mniejszą, trzy zaś osoby handlem na większą skalę. Podobna sytuacja panowała w Kamieńczyku, tam jednak pomniejszych kupców, było tylko dziesięciu⁴⁷.

W roku 1576 nie odnaleziono w Broku żadnego prasoła, w Nurze zaś parło się tą profesją sześciu mieszczan. Dwa lata później aż piątka mieszczan brokowskich próbowała utrzymać się z handlu solą, podczas gdy w Nurze znalazło się trzech takich śmiałków⁴⁸. Natomiast w Andrzejewie, Kamieńczyku, Ostrowi i Wyszkwowie nadal nie znaleziono nikogo, kto poczułby powołanie do handlu wyłącznie omawianym artykułem⁴⁹.

⁴⁵ Rejestry poborowe woj. mazowieckiego 1526-1570, k. 482v.

⁴⁶ Rejestry poborowe woj. mazowieckiego 1494-1580, k. 555v, 560v.

⁴⁷ Tamże, k. 559-559v, 567, 585.

⁴⁸ Tamże, k. 715v, 714v, 755, 754.

⁴⁹ Tamże, k. 754v, 783v, 769v, 784.

Pięć lat później opodatkowano w Nurze i Broku po dwie osoby obracające solą, w Andrzejewie zaś jedną⁵⁰. Sytuacja w Ostrowi, Kamieńczyku i Wyszku pozostała bez zmian. Łatwo zauważyć ogólną tendencję do zanikania profesji prasola w miastach regionu, ale działa się tak nie tylko tutaj⁵¹.

floy 94 8

Oppidum Nure

Ex oppido Nure de mansis possessionaris 42 a quolibet manso p 94 20 far floy 28

De Aduoracia de mans possessionis 5 a quolibet manso per 94 20 far floy 3 10

De Fods oppido Contributionis Civilis de szosu ex antiquis quietantibus in duplo recipiunt floy 24

➔ A falsidarius 18 a quolibet per 94 12 far floy 7 6

A doliatoribus 3 a quolibet p 94 4 far 94 12

A frenarijs 3 a quolibet p 94 4 far 94 12

Oppidum Andrzejew Episcopi plocen

De oppido Andrzejew de mans 46 de quolibet manso per 94 20 far floy 30 20

De aduoracia de mans 2 per 94 20 far floy 1 10

Plus de sanctuario de mans 2 per 94 20 far floy 1 10

Ex Fods oppido Contributionis Civilis de szosu ex antiquis quietantibus in duplo recipiunt far floy 38

A mercatoribus 3 a quolibet per 94 15 far floy 1 15

Ab uno Krobnie frusi 6

➔ A Reuenditoribus falsis 8 a quolibet p 94 12 floy 3 6

A fabris 3 a quolibet per 94 4 far 94 12

Ilustracje 7 i 8. W roku 1563 naliczono w Nurze aż osiemnaście osób kupczących solą, w Andrzejewie zaś osiem⁵².

⁵⁰ Rejestry poborowe woj. mazowieckiego 1524-1589, k. 213, 213v, sygn. 1/7/0/3/39, zesp. ASK I, AGAD.

⁵¹ Tamże, k. 266, 271.

⁵² Rejestry poborowe woj. mazowieckiego 1494-1580, k. 321v, 337.

	floz	gr	3
Oppidum Brok Bxndi. D. Epi Zlocen			
Ex oppido Brok de más possessionatis 24: de quali. bot manso per gr 20 floz	16	10	
Ex santhuario de medio manso	gr	10	
Ex Zos oppido Brok contributionis civilis ats fzoru, ex antiquis quietantijs in duplo recipiunt floz 20			
De Zos oppido durilloz cereuisie ats czopougo a rocturis 180 qui sú braxate a die fca mai ad diem 1 nouembris, a qualibet roctu ra ex antiquis quietantijs in duplo recipiunt vndi per gr 3 far floz			18
A Caldearibus cremalijs 3 a qualibet p gr 24 far floz	2	12	
A mercatoribus 3 a qualibet per gr 15 floz	1	15	
A Krobmiczka vna			6
A Reuenditoribus falsis 1 a qualibet per gr 12 far floz	2	24	

Ilustracja 9. W Broku handlem solą parało się w roku 1563 siedem osób⁵³.

Drobni kupcy, czy raczej obnośni sprzedawcy działali także w niektórych wioskach. Być może zajmowali się także sprzedażą soli. Np. w rejestrze z roku 1563 znajdujemy po jednym takim handlarzu w wioskach Smolewo i Słup w parafii zuzelskiej⁵⁴ i także po jednym parafiach czyżewskiej i rosochackiej. Jedyne na kartach dotyczących należących do biskupów płockich wiosek Złotoria, Kańkowo i Głina wyraźnie zapisano, że chodzi o handlujących solą⁵⁵. Złotorię i Glinę zamieszkiwali pojedynczy solni specjaliści, podczas gdy Kańkowo to ewenement nie tylko w skali naszego regionu, gdyż pod czujnym okiem dzierżawcy biskupiego folwarku, handlowało tam solą aż osiem osób. Pozostanie zapewne tajemnicą, dlaczego akurat ta biskupia wioska stała się centrum handlu solą.

⁵³ Tamże, k. 339v.

⁵⁴ Tamże, k. 327.

⁵⁵ Tamże, k. 341v, 342, 343v.

Głównym źródłem zaopatrzenia chłopów w sól były raczej nie miejskie targi, ale karczmy. Właściciel karczmy, a bywał nim zazwyczaj szlachcic wyróżniający się spośród okolicznych acanów swą zamożnością i przedsiębiorczością, pilnował zapewne, aby jego poddani, podobnie jak w trunki, zaopatrywali się w sól wyłącznie w należącym do niego przybytku. Korzystnie mógł tam upłynnić zbywającą mu sól suchedniową, a można założyć, że dysponował solą nie tylko własną. Znając nędzę większości nurskiej szlacheckiej braci, należy przypuszczać, że wielu nie było w stanie wykupić własnego deputatu, zatem za małą gratyfikacją lub w ramach sąsiedzkiej przysługi gotowi byli odstąpić nieco ze swej $\frac{1}{32}$ beczki bogatszemu sąsiadowi. Jest to tym bardziej prawdopodobne, że marnie bywało u drobnej szlachty ze środkami transportu, więc jechać po deputat do dalekiej komory, to problem był nie lada jaki, a tymczasem mieszkający w pobliżu możniejszy nobile miał niezłe konie, i wóz, i sanie.

Kankono de mas' possessionatis 20- de quoli	bat maso per qy 20 floz	17	20
Ex eadē villa molendinator de maso uno	qy		20
78 de molendino hereditario unus rote	qy		24
A figullis duobus per	qy 2	qy	4
A propinatore cremati una		qy	6
A Taberna hereditaria una		qy	20
A pistoriibus panis 2 per	qy 2	qy	4
A Revenditoribus salis 8 a quolibet per	qy 6		18
A rotiffere uno		qy	2

Ilustracja 10. Ośmiu handlujących solą w Kańkowie w roku 1563⁵⁶.

Na początku XVI w. cetnar soli w Wieliczce kosztował 8 groszy, szlachcic zaś za sól suchedniową płacił 6 groszy – zatem kupiec musiał wyłożyć o $\frac{1}{3}$ więcej od szlachcica. W tym samym czasie cetnar soli zamorskiej kosztował w Gdańsku 4-6 groszy⁵⁷. Szlachta pilnie dbała o swe interesy, a różnica między ceną soli suchedniowej, a ceną rynkową stale się powiększała. Mimo że było to zabronione, to nasi nobile handlowali swą zniżkową solą, załamując wolny rynek i sprawiając, że tracący swe źródło dochodów prasołowie poczęli znikać z miast. To zjawisko dotknęło i nasz region, na co dowody załączono powyżej. Za przykład braku szacunku dla prawa może niestety posłużyć nasz krajan, bo wywodzący się właśnie z ziemi nurskiej szlachcic Szczawiński, który sól suchedniową zakupił w komorze warszawskiej, by następnie przewieźć ją na drugą stronę Wisły i sprzedać kupcowi z Łomży, inkasując zysk w wysokości ponad 40%⁵⁸.

⁵⁶ Tamże, k. 342.

⁵⁷ Roman Rybarski, *Wielickie żupy...*, s. 142.

⁵⁸ Antonina Keckowa, *Królewskie składy...*, s. 511-512.

Wysokie cła i różnice w wysokości cen dla poszczególnych grup ludności kusiły spryciarzy do podejmowania ryzyka. Tak np. w roku 1587 zatrzymano na Wiśle komięgę warszawianki Barbary Konradowej z ładunkiem 140 bałwanów soli, za którą winna uiścić opłatę w wysokości czterech bałwanów, ale nie miała na to ochoty. Prawie równocześnie zatrzymano we wsi Polikowo (w miejscu tym znajduje się obecnie Cytadela Warszawska) drugą komięgę tej samej przedsiębiorczej kobiety, tym razem z 770 beczkami nieocłonej soli. Faktor Konradowej twierdził, że wioził sól do składu królewskiego w Zakroczymiu, ale sąd nie dał mu wiary. W trakcie procesu poczęły wychodzić na jaw i inne sprawy warszawianki. Faktora oskarżono, że sprzedał w Karczewie bez opłat skarbowych 128 bałwanów soli, Konradową zaś obwiniono o złożenie na Kępie 60 bałwanów i 440 beczek bez opłaconego cła⁵⁹. Być może uda się kiedyś dotrzeć do dokumentów świadczących, że areną podobnych afer był i Bug.

Ostatnie dekady XVI w., to okres załamania się polskiej gospodarki solnej. Szlachtę, a więc i sejm „interesowało jedynie utrzymywanie niskiej ceny soli suchedniowej, tworzenie coraz to nowych ośrodków jej dystrybucji oraz otrzymywanie zezwoleń na przywóz soli zagranicznej”⁶⁰. Biorąc pod uwagę wszystkie koszty, to sól suchedniową sprzedawano prawdopodobnie poniżej kosztów wydobycia, transportu i składowania.

Nie tylko działania szlachty powodowały, że Rzeczpospolita nie potrafiła wykorzystać posiadania znoszącej złote jajka kury, jaką był monopol solny. Podobnie jak w przypadku wydzierżawianych starostw, problemem w wypadku żup miał być brak centralnej i skutecznej kontroli: „Największe żupy krakowskie były dzierżawione przez żupników, a w ich interesie nie było zorganizowanie sprawnej, poddanej ścisłej kontroli centralnego zarządu eksploatacji żup. Było to wbrew ich interesom, gdyż właśnie w czas »chaosu« związanego z wydobyciem soli czerpali największe zyski”⁶¹.

Od połowy XVII w. beżład pogłębiały dewastujące kraj wojny. Zarówno Kamieńczyk, jak i Nur zostały przez Szwedów i ich sojuszników, niemal zmiecione z powierzchni ziemi, trudno zatem oczekiwać, by ocalały tamtejsze komory i podkomorki solne. Przez przynajmniej kilka lat drobna szlachta musiała na równi z ludnością pospolitą jadać „po włosku”, ale nie miało to wielkiego znaczenia, gdy wielkim szczęściem było znalezienie czegokolwiek, czym można było zaspokoić głód. Odbudowanie systemu dystrybucji soli stanowiło jednak jeden z priorytetów panujących. W roku 1671 lewobrzeżny skład na podwarszawskim Solcu zaopatrywał w sól suchedniową ziemię warszawską i rawską, ten zaś praski ziemie: łomżyńską, wiską, różańską, liwską i nurską⁶². Trudno powiedzieć czy kiedykolwiek komory w ziemi nurskiej odbudowano, a jeśli tak, to raczej wystawiono jakąś nie w Kamieńczyku, lecz w Nurze.

Wydobycie i dystrybucję soli przywracano, ale z początkiem XVIII w. spadły na kraj nowe wojenne nieszczęścia, a tym samym powrócił chaos, czego świadectwem jest fakt, że w początkach wieku XVIII zarząd żup królewskich był podwójny, wyznaczony zarówno przez Augusta II Mocnego, jak i Stanisława Leszczyńskiego⁶³. Ktokolwiek by jednak żupami nie zarządzał, to starał się, by sól wydobywano i z mniejszymi lub większymi problemami

⁵⁹ Tamże, s. 513.

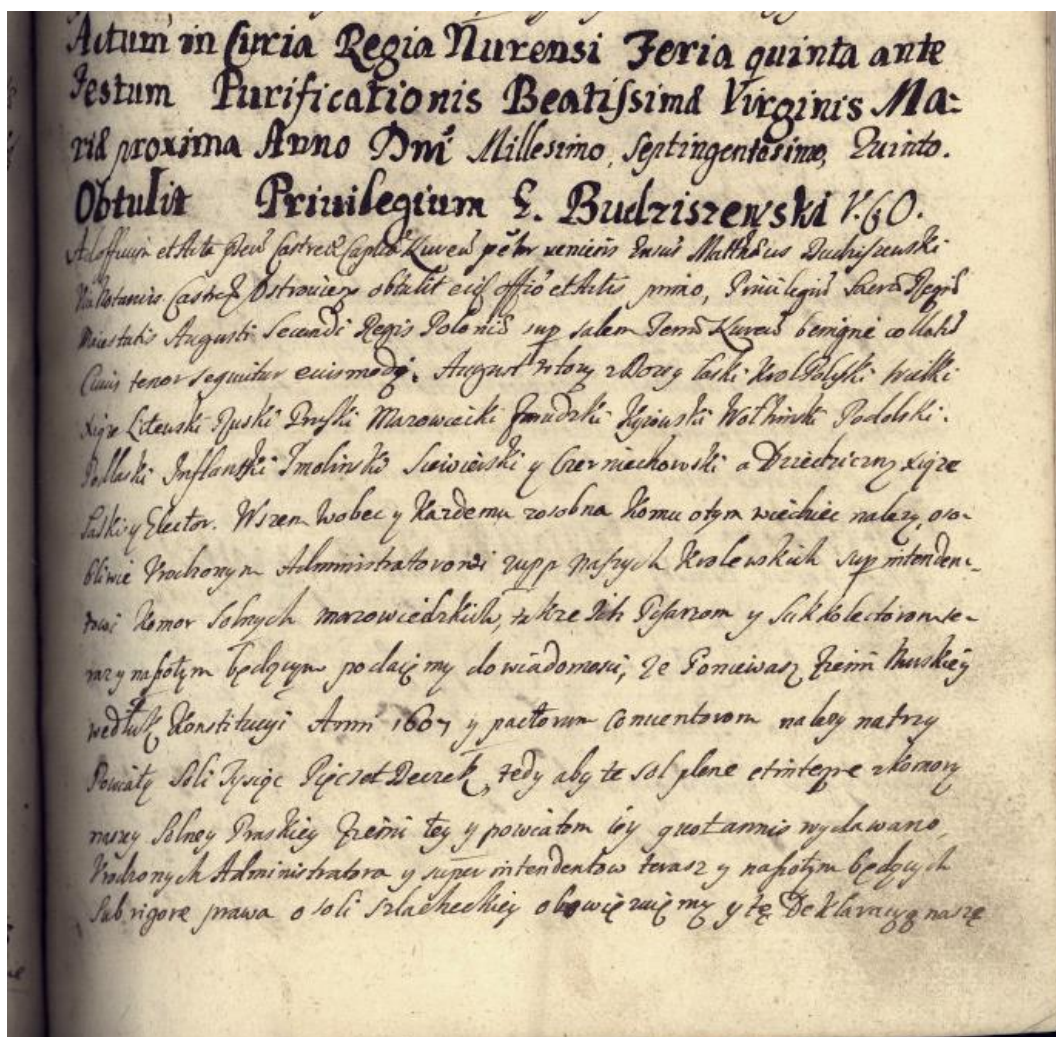
⁶⁰ Agnieszka Bartoszewicz, dz. cyt., s. 61.

⁶¹ Rafał Wiktor Kowalczyk, „*Polityka solna*” *Rzeczpospolitej Szlacheckiej u progu rozbiorów*, „*Studia z Historii Społeczno-Gospodarczej*”, 2012, T. 10, s. 9.

⁶² Antonina Keckowa, *Królewskie składy...*, s. 524.

⁶³ Rafał Wiktor Kowalczyk, dz. cyt., s. 11.

dystrybuowano, o czym świadczy dokument z roku 1705⁶⁴. Znajdujemy w nim potwierdzenie, że na mocy Konstytucji z roku 1607 ziemi nurskiej należy się „na trzy powiaty soli tysiąc pięćset beczek”. Z dalszej części dokumentu wynika, że mógł być wydany z powodu turbacji z dostawami, do których doszło z wojennej przyczyny na początku XVIII w.

Ilustracja 11. Pierwsza karta dokumentu z roku 1705 potwierdzającego, że na mocy konstytucji z 1607 r. trzem powiatom ziemi nurskiej przysługuje razem tysiąc pięćset beczek soli suchedniowej⁶⁵.

Przynajmniej przez jakiś czas zaopatrywano się w sól suchedniową prawdopodobnie wyłącznie ze składu praskiego, o czym świadczy prośba spisana w Bogutach w czerwcu 1727 r., a sporządzona ręką Józefa Kotkowskiego, sługi Michała Jabłonowskiego, cześnika łomżyńskiego. Tenże Kotkowski prosi pisarza żup praskich, aby wydał panu cześnikowi 16 beczek soli suchedniowej, po równo tej wielickiej i bocheńskiej⁶⁶. List ten potwierdza także, to co głoszą niektóre ze źródeł, że w owym czasie złagodzone restrykcje dotyczące proporcji wydawania soli suchedniowej, w wyniku czego wydawano tyle samo soli wielickiej, co bocheńskiej.

⁶⁴ Nurskie grodzkie relacje oblaty 1704-1707, k. 145-145v, sygn. 1/43/0/5/4, AGAD.

⁶⁵ Tamże, k. 145.

⁶⁶ Nurskie grodzkie relacje oblaty 1727-1730, k. 9v, sygn. 1/43/0/5/12, AGAD.

Sprawy w żupach królewskich próbowano uporządkować za panowania Augusta III Sasa. W aktach nurskich znajduje się odpis uniwersału z kwietnia roku 1735⁶⁷, w którym tenże władca zwraca miłym swemu sercu poddanym uwagę, że pomimo wydanego w roku 1655 zakazu sprowadzania wszelkiej obcej soli do kraju, wciąż przeróżni niesforni poddani sól tę „na pokątne składy podwożą [...] kraj zasalają i konsumpcji soli skarbowej przeszkadzają, przez co znaczne skarbowi naszemu *detrimenta* [szkody] czynią”. Przedmiotem troski władcy były także dochodzące do jego uszu pogłoski, jakoby zdarzali się pośród szlachty tacy, co sól suchedniową innym osobom „darują i transfundują” (zwraca uwagę subtelność władcy, w opisywaniu tej powszechnej praktyki). Okazuje się także, że pomimo atrakcyjnej ceny nieodebrana sól suchedniowa zalegała w składach „długo, bo od roku do roku”. To zaleganie można zapewne przypisać zubożeniu mas drobnej szlachty i trudnościami transportowymi spowodowanymi nieodbudowaniem części składów prowincjonalnych.

Aby przykry ten stan naprawić, król nakazał wszystkim urządowi i urzędnikom wydanie wręcz wojny przemytowi soli. Władca postanowił także, aby od momentu ogłoszenia uniwersału stanowczo przestrzegać czterotygodniowego terminu wydawania soli suchedniowej, jeżeli zaś chodzi o „dawne remanenta”, to: „Kto od publikacji tego naszego uniwersału za niedziel ośm [soli] nie odbierze, już więcej pretensji do skarbu naszego mieć nie będzie i owszem takowe remanenta po wyjściu czasu z rejestrów żupnych wymazane, konfiskacji podpadną”. Jakby tego było mało, to oficjalistom żup i składów królewskich nakazano, aby na sól suchedniową „żadnych nie dawali asygnacji, póty, póki prześwietne województwa i ziemie dawnych swoich nie wybiorą remanentów”.

Znaczących prób naprawy rodzimej „polityki solnej” podjął się także król Stanisław August. Rzeczpospolita była już jednak zbyt słaba, aby wejść w konflikt z państwami ościennymi, którym zależało na utrzymaniu, przynoszącego im znaczne korzyści nieporządku. Ostateczną katastrofę przypieczętował pierwszy rozbiór Polski i zajęcie kopalń tak krakowskich, jak i ruskich przez Austrię. Austriacy niemal natychmiast przeorganizowali system zarządzania kopalniami i handlem solą, m.in. odbierając szlachcie przywilej na sól suchedniową: „W rezultacie, Austrii w ciągu kilkunastu miesięcy, udało się uczynić to, co Rzeczpospolitej nie udało się przez kilkaset lat”⁶⁸.

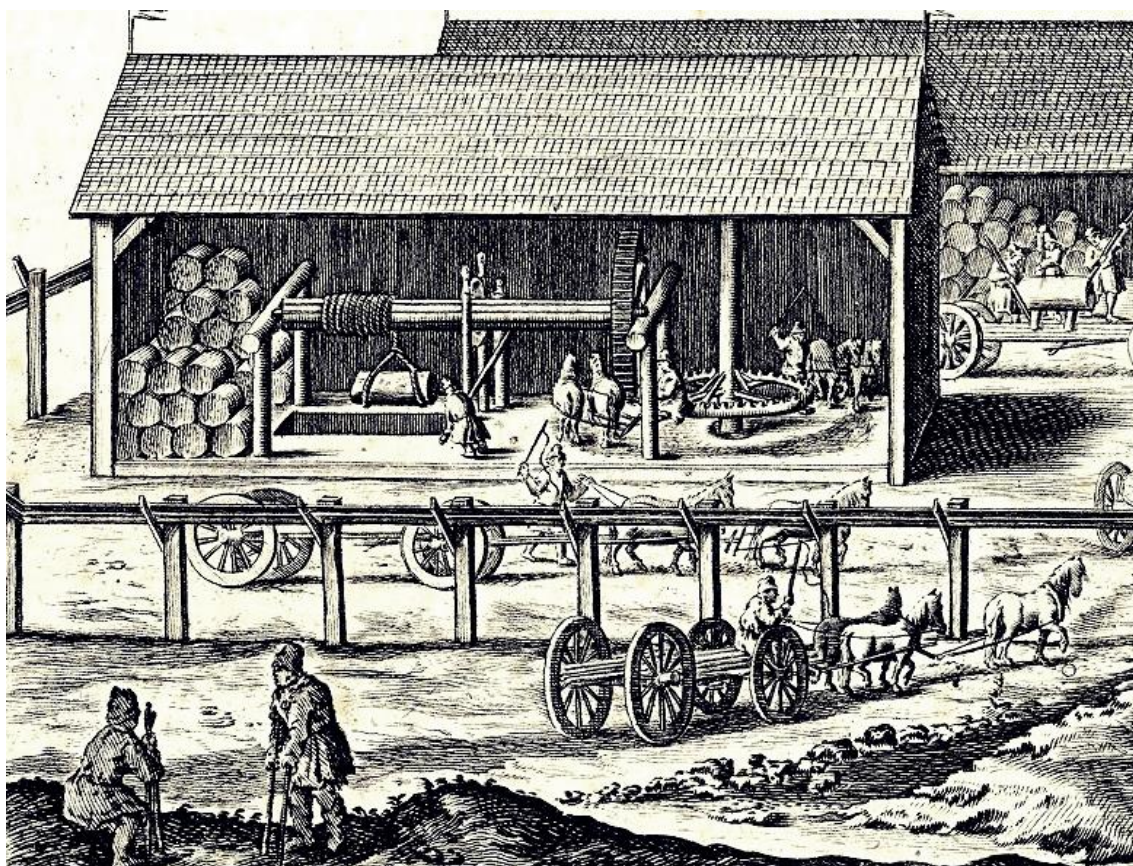
W dalszej części artykułu zamieszczono dwa dokumenty związane z dystrybucją soli suchedniowej w ziemi nurskiej. Pierwszy pochodzi z roku 1700 i dotyczy rozdziału tej soli między ówczesną szlachtą powiatu ostrowskiego. Jako na najmniejszy, na powiat ostrowski przypadło 375 beczek soli, a tym, co pozostało z 1500 beczek, obdzielono po równo powiaty nurski i kamieniecki, czyli na tamtejszą szlachtę przypadło po 562 i pół beczki. Po obdzieleniu szlachty ostrowskiej okazało się, że pozostało 34 i pół beczki nadwyżki. Pełniący urzędy podzielili się tym kłopotem między sobą, tłumacząc, iż należy im się taka nagroda z racji piastowanego urzędu i mniej lub bardziej wydumanych zasług. Jedną nadmiarową beczkę dostał także pleban ostrowski. Nie wiadomo, czy taki był ówczesny zwyczaj, czy też to tylko jednorazowa lokalna innowacja. W kilkunastu przejrzanych rejestrach dotyczących dystrybucji w powiecie nurskim nie spotkałem się z podobnym praktyką.

⁶⁷ Nurskie grodzkie relacje oblaty 1738-1741, k. 140-141, sygn. 1/43/0/5/18, AGAD.

⁶⁸ Rafał Wiktor Kowalczyk, dz. cyt., s. 15.

Drugi, sporządzony w roku 1741 i znacznie obszerniejszy choćby z racji wielkości powiatu dokument jest rejestrem przydziału soli suchedniowej dla szlachty powiatu nurskiego. W niektórych pracach omawiających poruszana tu tematykę zamieszczono informację, że jedna beczka soli przypadała na głowę pojedynczego szlachcica, a zatem co głowa to beczka. Byłby to system nader demokratyczny, ale zdaje się, że wobec wielkiego rozmnożenia szlachty polskiej, niemożliwy do zrealizowania. Po prostu nie starczyłoby nie tylko soli polskiej, ale i europejskiej, a może nawet i tej z obu Ameryk. Problem rozwiązano w ten sposób, że konsument pojedynczej beczki soli nie była osoba, lecz dwie włóki ziemi⁶⁹, a rzadko który z nurskich acanów był posiadaczem aż takiego areалу.

Regestry sporządzano przy użyciu następujących jednostek miary: 1 beczka, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, a w niektórych rejestrach występuje nawet $\frac{1}{16}$ beczki. Nurskiej szlacheckiej drobnicy siedziało jednak na jednej włóce często tyle, że i te wielkości okazywały się nie do przełknięcia dla szlachcica. Toteż w większości przypadków przy nazwisku głównego odbiorcy figurują dopiski: „z innymi dziedzicami”, „z innymi dziedzicami i posesorami”, „z innymi współdziedzicami” czy po prostu „z innymi”. Oznacza to, że przydział dotyczył również sąsiadów czy rodziny wymienionego z nazwiska acana.

Ilustracja 12. Obraz Żupy Wielickiej mapie Wilhelma Hondiusa z 1645 r.
Źródło: Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, na portalu muzeum.wieliczka.pl.

⁶⁹ Włoka staropolska to prawie 18 hektarów.

**ORDYNACJA DYSTRYBUCJI KOMPUTU 375 BECZEK SOLI
DLA POWIATU OSTROWSKIEGO, ROKU PAŃSKIEGO 1700⁷⁰**

PARAFIA OSTROWSKA

KOMOROWO – beczek dwadzieścia.

UGNIEWO: na część Bieleńszczyzna – beczek sześć; podstarościę – beczek siedem; na prebendę – dwie beczki.

GUTY: na część urodzonego [dalej „ur”] Ugniewskiego, podstarościę ostrowskiego – beczka jedna; innych współdziedziców – beczek cztery; ur. Budziszewskiego – beczka jedna.

LUBIEWO [Lubiejewo] i PAŁAPUS – beczek siedem.

PROSIENICA: na część ur. Macieja Wyszomirskiego – beczka jedna; ur. Wojciecha Prosińskiego – beczka jedna; ur. Walentego Peczeki – beczka jedna; ur. Wojciecha Podbielskiego Smolniczyka – beczek dwie, innych współdziedziców – beczka jedna; ur. Jabłonowskiego, cześnika łomżyńskiego – beczek trzy.

PARAFIA LUBOTYŃSKA

KLIMONTY: na część ur. Jabłonowskiego, cześnika łomżyńskiego – beczka jedna; innych współdziedziców – beczek dwie.

PODBIELE – beczek dwie.

ŻYŁOWO: na część ur. Michała Podbielskiego – beczka jedna; ur. Wojciecha Podbielskiego Koziora – beczka jedna; innych współdziedziców – beczka jedna.

KOSSOWO [KOSEWO]: na część ur. Jabłonowskiego, cześnika łomżyńskiego i jego część Podbiela – beczek dwie; innych współdziedziców – beczek dwie.

PODBIELE WIELKIE: na część ur. Marcina Podbielskiego – beczek trzy; innych współdziedziców – beczek trzy.

PARAFIA w CZERWINIE

CZERWIN i GRODZISKO – beczek trzy.

ROGOWO: na część ur. Zielińskich – beczek cztery; Jaśnie Wielmożnego Pana [dalej „JWP.”] wojewody płockiego – beczka jedna.

GUMÓWKO – beczki dwie.

GOCLY z BORKIEM: na część ur. Fielińskich – beczek siedem; ur. Bogdańskiego – beczka jedna; ur. Wojciecha Gocłowskiego Chrzonowika beczka jedna; ur. Walentego Gocłowskiego – beczka jedna; innych dziedziców – pół beczki.

DAMIANY: na część ur. Antoniego Damiańskiego – beczki dwie; innych dziedziców – beczka jedna.

⁷⁰ Nurskie grodzkie relacje oblaty 1726-1727, k. 619-620v, sygn. 1/43/0/5/9, AGAD.

SKARZYNO: na część ur. Franciszka Skarzyńskiego – półtorej beczki; innych dziedziców – półtorej beczki.

SOKOŁOWO – małżonkowie ur. Ugniewscy beczek cztery

LASKI: na część małżonków ur. Zielińskich – beczek pięć; ur. Gorskiego – beczka jedna; innych dziedziców – beczka jedna.

PARAFIA JELONKOWSKA

JELENIĘ JELONKI GRĄDZIKI i RYNEK z ZAKRZEWKIEM – beczek dziewięć
MALINOWO z PRZYBOROWEM: dla ur. Jabłonowskiego, cześnika łomżyńskiego – beczek trzy.

SZEROCZYNA [SEROCZYN]: na część ur. Załusków – beczek dwie.

ZALESIE z częścią SZEROCZYNY [SEROCZYNA]: na część WP. [nazwisko mało czytelne – Parysów?] – beczki dwie; ur. Niedziałkowskiego – beczek cztery

SULENCINO [SULEĆCIN]: na część ur. Brzezińskiego – beczek cztery; ur. Jabłonowskiego, cześnika łomżyńskiego – beczka jedna; ur. Gorskich – beczka jedna.

ZGORZEJEWO [ZGORZAŁOWO] – beczek sześć.

PARAFIA W WĄSEWIE

WĄSSOWO [WĄSEWO] BRATKI MODRY LAS z przyległościami – beczek dwanaście.

BRZEZIENKO – beczek pięć.

TRYNOSZY [TRTYNOSY] z przyległościami – beczek dwadzieścia.

CZERNIE KOBYLINO PRABUTY część JEMIELISTYCH RZAŚNIK – beczek trzy.

JEMIELISTE z przyległościami – ur. Kleczkowski beczek sześć.

WYSOCZE STARA WIEŚ: na część ur. Koscińskiego – beczka jedna; innych dziedziców – beczka jedna.

WYSOCZE BARTOSZE [BARTOSY?]: na część Sebastiana Wysockiego – beczek dwie; innych dziedziców – beczka jedna.

WYSOCZE CHOINY: na część ur. Cypriana Podbielskiego – beczka jedna; ur. Gorskich – beczka jedna; innych dziedziców – pół beczki.

PARAFIA GOWOROWSKA

BRZEŻNO ROKOSZ WÓLKA – beczek siedemnaście.

GRODZISKO: na część podstolego nurskiego – beczek dwie; ur. Ciechanowieckich i Dzwonkowskich – beczek dwie.

PONIKIEW WIELKA: na część ur. Jana Zembrzuskiego i niegdy ur. Wojciecha Ponikiewskiego – beczek osiem i pół; ur. Seweryna Skłodowskiego – beczek siedem; temuż ur. Sewerynowi na część niegdy ur. Wojciecha Ponikiewskiego razem z ur. Kacprem Ponikiewskim – beczka jedna.

PONIKIEW PARVA [MAŁA]: na część ur. podstolego nurskiego – beczek osiem; ur. Narzymkiego – beczek dwie; ur. Adama Ponikiewskiego – beczek dwie; ur. Wojciecha Skarzynskiego – beczka jedna; ur. Kacpra Ponikiewskiego – pół beczki.

KUNIN i BORKI z WÓLKĄ: na część sukcesorów ur. Kosińskiego – beczek pięć; ur. Jakuba Kunińskiego wraz z innymi – beczek trzy; ur. Kęsika – beczka jedna; ur. Mikołaja Gostkowskiego – beczka jedna; ur. Jana Skarzynskiego – beczka jedna; ur. Bielskiego, cześnika nurskiego – beczka jedna.

SUCHCICE CHROŚNICE [CHRUŚNICE] i DZWONEK: na część ur. Zieleńskiego – beczek sześć; ur. Walentego i Wojciecha Suchcickich – beczek trzy; ur. Walentego od Bartłomieja Suchcickiego i sukcesorów ur. Gorskiego – beczek cztery; ur. Zygmunta Dzwonkowskiego – pół beczki; sukcesorów po niegdy ur. Wojciechu Dzwonkowskim – beczka jedna.

PARAFIA W DŁUGOSIODLE

GORY [GÓRY] i WÓLKA PIASECZNA: na część ur. Pawła Zembrzuskiego – beczek pięć; ur. Stefana Zembrzuskiego – beczek dwie.

PARAFIA SZUMOWSKA

RYNULTHY [RYNOŁTY] – Jegomości [dalej „JMci”] Budziszewskiemu, regentowi ostrowskiemu beczek dwie.

ŻOCHOWO: na część ur. Lutostańskiego i Grochowskiego – beczek dwie; innych współdziedziców – beczek dwie.

WYSZOMIERZE WIELKIE: na część ur. Jabłonowskiego, cześnika łomżyńskiego – beczek sześć; ur. Kazimierza Wyszomirskiego – beczek dwie; innych dziedziców – beczek dwie.

MROCZKI – beczka jedna.

OD URZĘDÓW i ZASŁUG

WP. Janowi Kazimierzowi Brzezińskiemu, podkomorzemu ziemi nurskiej – beczek dziesięć; WP. Stanisławowi Godlewskiemu, staroście nurskiemu – beczek dziesięć; WP. Stanisławowi Zaleskiemu, chorążemu nurskiemu – beczek półtrzeci [dwie i pół]; ur. Janowi Stanisławowi Glince, pisarzowi ziemi nurskiej – beczek sześć; przewielebnemu ks. plebanowi ostrowskiemu – beczka jedna; ur. Stanisławowi Godlewskiemu, regentowi kancelarii nurskiej, odpowiedzialnemu za dystrybucję soli królewskiej – beczek pięć.

**ORDYNACJA DYSTRYBUCJI SOLI SUCHEDNIOWEJ
DLA POWIATU NURSKIEGO, ROKU PAŃSKIEGO 1741⁷¹**

PARAFIA NURSKA

KUNINO – włók 6

Ur. Jan Rykaczewski podpisek ziemski i grodzki nurski wraz z innymi dziedzicami – 3 beczki

KAMIENCZYK MAGNA – włók 18

Ur. Wojciech syn Marcina, burgrabiego Kamienieckiego – 2¼ beczki

Szl. Jan i Jakuba Kamięscy – ½ beczki

Szl. Antoni Żebrowski z innymi – ½ beczki

Ur. Walenty Kamięski podpisek grodzki [wyraz mało czytelny] – 4³/₈ beczki

Szl. Nikodem i Walerian Kamięscy z innymi – ³/₈ beczki

Sukcesorzy po szl. Stanisławie Kamięskim – ³/₄ beczki

Szl. Stanisław Kamięski z innymi – ¹/₄ beczki

KAMIENCZYK JANKOWIĘTA – 3 włóki

Ur. Walenty Kamięski z wioski Boguty Augustyny i szl. Marcin Biały – ¹/₄ beczki

Ur Gabriel Jemielity i szl. Piotr Kamięski – ½ beczki

Ur. Walenty Kamięski podpisek grodzki [wyraz mało czytelny] – ³/₄ beczki

KAMIENCZYK PIERCE – włók 2½

Szl. Gabriel Jemielity – ¹/₄ beczki

Szl. Adam Sutkowski z innymi – ½ beczki

Sukcesorzy ur. Tomasza Kamięskiego z innymi – ½ beczki

KAMIENCZYK RYCIORKI – 5 włók

Ur. Piotr Drewnowski – 1 beczka

Szl. Jan Drewnowski i szl. Wojciech Kamięski – ¹/₄ beczki

Sz. Maciej Konarzewski i szl. Wojciech syn Joachima oraz Wojciech s. Kazimierza Kamięscy – ³/₄ beczki

Ur. Wojciech Kamięski syn ur. Marcina, burgrabiego nurskiego z innymi – ½ beczki

KAMIENCZYK BOROWY – 4 włóki

Szl. Gabriel Jemielity z innymi – ½ beczki

Ur. Adam Bogucki z innymi – ½ beczki

Ur. Idzie Bogucki, burgrabia nurski z innymi – ½ beczki

Ur. Józef Sienkiewicz z innymi – ¹/₄ beczki

⁷¹ Nurskie grodzkie relacje oblaty 1676-1750, k. 87-98, sygn. 1/43/0/5/2, AGAD.

KONARZE NADOLNE JANOWIĘTA PIOTROWICE
ABRAMKI i DREWNOWO GOŁYNIE – włók 24½

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 12¼ beczki

KUTYŁOWO PERYSIE i CHRZANY – 2 włóki

Wielmożny Pan [dalej WP.] Józef Bogucki, cześnik halicki – ½ beczki
Ur. Jan Świnołęski z bratem – ½ beczki

LIPA DREWNOWO – 6 włók

Szl. Jan i Seweryn Lipsy z innymi – ½ beczki
Szl. Idzi Bogucki, burgrabia nurski z innymi – ½ beczki
Szl. Paweł Jaźwiński z innymi dziedzicami i posesjonatami – 1 beczka
Szl. Antoni Zawistowski z innymi – ½ beczki
Szl. Andrzej Jaźwiński z innymi – ¼ beczki
Szl. Andrzej Godlewski z innymi – ¼ beczki

KUTYŁOWO PERYSIE – 4 włóki

WP. Józef Bogucki, cześnik halicki – 1 beczka
Ur. Jan Świnołęski – 1 beczka

KUTYŁOWO SKUPIE i BROTKI – 6½ włóki

Szl. Jakub Skupiewski z innymi – ¼ beczki
Szl. Walenty Kutylowski z innymi – ¼ beczki
WP. Józef Bogucki, cześnik halicki – 2¼ beczki
Przewielebny ks. Florian Bogucki, proboszcz czyżewski z innymi – ½ beczki

KUTYŁOWO ZŁOTKI – 6½ włóki

Szl. Walenty Kutylowski z innymi – ¾ beczki
Szl. Maciej Kutylowski, Andrzej Biały, Fabian Godlewski, Kacper Skupiewski z innymi – ¾ beczki
Szl. Franciszek Kamiński z innymi – ½ beczki
Szl. Joachim Złotkowski z innymi – ¾ beczki
Przewielebny ks. Florian Bogucki, proboszcz czyżewski i inni – ½ beczki

ZAWISTY DWORAKI – 2 włóki

Szl. Walenty Zawistowski i Grzegorz Godlewski – 1 beczka

ZAWISTY KROLE – 2 włóki

Szl. Michał Zawistowski z innymi – ½ beczki
Szl. Antoni Godlewski z innymi – ¼ beczki
Szl. Adam Zaleski, zwierzchnik [łac. *prefecto*] Pułku Gwardii Piesznej JKM [Jego Królewskiej Mości], poborca podatkowy – ¼ beczki

ZAWISTY WITY – 1½ włóki

Szl. Kacper Godlewski, Franciszek Zawistowski z innymi – ¾ beczki

ZAWISTY PIOTROWICE – 2 włóki

Szl. Franciszek Murawski z innymi dziedzicami i posesjonatami – ½ beczki

Szl. Antoni Murawski z innymi – ½ beczki

ZAWISTY JARMOŁY – 1½ włóki

WP. Józef Bogucki, cześnik halicki – ¼ beczki

Szl. Antoni Murawski z innymi – ½ beczki

ZAWISTY KOZIANY – 1½ włóki

Szl. Mateusz Zawistowski z innymi dziedzicami i posesjonatami – ¾ beczki

CHOLEWY KONIEWO BOGUTY PIANKI SKUBIELE – 8 włók

Szl. Kazimierz i Antoni Tryniszewscy z innymi – ½ beczki

Szl. Jan i Stanisław Cholewicy z Janem Tryniszewskim – 1 beczka

Szl. Jakub Tryniszewski z innymi – ¼ beczki

Szl. Adam i Sebastian Jaźwińscy – 1 beczka

Szl. Franciszek Złotkowski z innymi – ½ beczki

Ur. Tomasz Bogucki, burgrabia drohicki z innymi – ¾ beczki

BOGUTY MAGNA STAĞIEWKI CHRUŚCIELE – 9 włók

WP. Antoni Bogucki, podstarości i sędzia grodzki nurski – 4½ beczki

BOGUTY LEŚNE – 4 włóki

Szl. Adrian Bogucki z innymi – ½ beczki

WP. Antoni Bogucki, podstarości i sędzia grodzki nurski – 1½ beczki

BOGUTY MILCZKI – 3 włóki

Ur. Bolesław Bogucki, sędzia grodzki nurski – 1 beczka

Przewielebny ks. Florian Bogucki, proboszcz czyżewski – ½ beczki

BOGUTY AUGUSTYNY ZUZAŁKA i RUBIESZE – 3½ beczki

Szl. Franciszek i Grzegorz Boguccy – 1 beczka

Szl. Andrzej Jaźwiński z innymi – ½ beczki

Ur. Walenty Bogucki z innymi – ¼ beczki

CIETRZEWKI WAŻYNO – 2 włóki

Szl. Walenty Kutylowski z innymi – ¼ beczki

Szl. Adam i Kutylowski i Adam Cietrzewski – ¾ beczki

CIETRZEWKI ŻURAWIE – 2 włóki

Szl. Grzegorz i Tomasz Boguccy – ½ beczki

WP. Antoni Bogucki, podstarości i sędzia grodzki nurski – ¼ beczki
Przewielebny ks. Florian Bogucki, proboszcz czyżewski – ¼ beczki

STPICZE CHOJNOWO [SZPICE-CHOJNOWO] – 3 włóki

Sukcesorzy po ur. Aleksandrze Tymińskim, burgrabim grodzkim nurskim – ½ beczki
Ur. Antoni Godlewski, burgrabia ostrowski z innymi dziedzicami i posesorami – 1 beczka

TYMIANKI JAMIOŁKI WACHNIE – 3½ włóki

Szl. Kazimierz Wojtkowski z innymi dziedzicami i posesorami – 1¼ beczki
Szl. Hieronim Tymiński z innymi – ½ beczki

TYMIANKI PRZECZKI – 1 włóka

Szl. Piotr i Adam Tymiński z innymi dziedzicami i posesorami tej wioski – ½ beczki

TYMIANKI MODERKI – 2½ włóki

Szl. Paweł Tymiński – ¼ beczki
Szl. Paweł i Adam Tymińscy z innymi – ½ beczki
Szl. Franciszek Tymiński i Marian Stpiczyński – ½ beczki

TYMIANKI SYNAKI – ½ włóki

Szl. Piotr i Adam Tymińscy – ¼ beczki

TYMIANKI KOLOSY – 2½ włóki

Sukcesorzy ur. Aleksandra Tymińskiego – ¼ beczki
Szl. Wawrzyniec i Mikołaj Tymińscy z innymi – 1 beczka

TYMIANKI PACHOŁY – 2 włóki

Szl. Adam Tymiński z innymi – ½ beczki
Szl. Wawrzyniec i Mikołaj Tymińscy – ½ beczki

TYMIANKI OKUNIE – 2 włóki

Szl. Wawrzyniec Tymińskimi z innymi dziedzicami i posesorami z tejże wioski – 1 beczka

TYMIANKI DĘBOSZE – 3 włóki

Szl. Mikołaj i Wawrzyniec Tymińscy z innymi – ½ beczki
Przewielebny ks. Augustyn Godlewski, komendariusz parafii nurskiej, z części zwanej Paldachowizną – ¼ beczki
Szl. Walenty Tymiński z innymi – ½ beczki
Szl. Walenty Kutylowski Brotka z innymi – ¼ beczki

TYMIANKI SKLARZE [TYMIANKI-SZKLARZE] – 4 włóki

Ur. Stanisław Tymiński z innymi dziedzicami i posesorami – 1½ beczki
Szl. Wojciech Lipski z innymi – ½ beczki

TYMIANKI BUCIE – 7 włók

Szl. Krzysztof Tymiński z innymi – ½ beczki
Szl. Grzegorz Pieńkowski i Tomasz Cietrzewek – ½ beczki
Szl. Franciszek Wojtkowski z innymi – 1 beczka
Szl. Franciszek Tymiński z innymi – ½ beczki
Ur. Adam Zaleski, zwierzchnik Pułku Gwardii Pieszej JKM [Jego Królewskiej Mości], poborca podatkowy – ½ beczki
Szl. Aleksander Tymiński – ½ beczki

TYMIANKI STASIE – 3 włóki

JWP. Jan *comiti* [zapewne w znaczeniu „towarzysz zbrojny”, gdyż tenże Jan był w swoim czasie generałem wojsk koronnych] Ossoliński, starosta drohicki – 1 beczka
Szl. Franciszek Tymiński – ½ beczki

TYMIANKI SKORY [TYMIANKI-SKÓRY] – 6 włók

Sukcesorzy po ur. Aleksandrze Tymińskim, burgrabim nurskim – 1 beczka
Szl. Jan Tymiński Skorczyk – ½ beczki
Szl. Tomasz i Maciej Janczewscy – ½ beczki
Szl. Walenty Jaźwiński z innymi – ½ beczki
Szl. Jan Kleczko Tymiński z innymi – ½ beczki

MYŚLIBORY – 4 włóki

Szl. Józef Murawski z pozostałą bracią – ¼ beczki
Jaśnie Oświecony Jan *comiti* Ossoliński, starosta drohicki – 1¾ beczki

TYMIANKI ADAMY – 8 włók

Przewielebny ks. Augustyn Godlewski, komendariusz parafii nurskiej – 1 beczka
Szl. Tomasz Tymiński z innymi – 1 beczka
Szl. Wojciech Tymiński z innymi – 1 beczka
Szl. Paweł Tymiński z innymi – 1 beczka

OBRYTE – 5½ włóki

Szl. Piotr Obrycki – ¼ beczki
JWP. Jan *comiti* Ossoliński, starosta drohicki – 1³/₈ beczki
Ur. Jakub Obrycki, burgrabia grodzki drohicki z innymi – 1¹/₈ beczki

MURAWSKIE KOSSAKI – 4 włóki

Szl. Kalikst Złotkowski i szl. Sebastian Złotkowski – ½ beczki
JWP. Jan *comiti* Ossoliński, starosta drohicki – 1½ beczki

ŻEBRY – 5 włók

Sukcesorzy po ur. Aleksandrze Tymińskim, burgrabim grodzkim nurskim – 1½ beczki
Szl. Jan Dmochowski i szl. Laskowscy – ½ beczki
Ur. Józef Sienkiewicz z innymi – ½ beczki

KRAMKOWO BIAŁE – 4 włóki

Ur. Walenty Bogucki z wioski Boguty Augustyny i szl. Marcin Biały – $\frac{1}{4}$ beczki
 Szl. Leonard Lipski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Mikołaj Biały – $\frac{1}{4}$ beczki
 JWP. Jan comiti Ossoliński, starosta drohicki – $\frac{1}{2}$ beczki
 Ur. Jakub Obrycki, burgrabia grodzki drohicki z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

ŚLEPOWRONY NAGÓRNE – $1\frac{1}{2}$ włóki

Szl. Kacper Ślepowroński z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
 Ur. Jakub Obrycki, burgrabia grodzki drohicki z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

OŁOWSKIE – 4 włóki

Wdowa i sukcesorzy po ur. Krzysztofie Godlewskim, staroście nurskim – $\frac{1}{8}$ beczki
 Szl. Adam Ołowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Wojciech Ołowski z innymi – $\frac{7}{16}$ beczki
 Szl. Tomasz Ołowski z innymi – $\frac{1}{8}$ beczki
 Jaśnie Oświecony Jan Ossoliński, starosta drohicki – $\frac{13}{16}$ beczki

ŚLEPOWRONY JANOWIĘTA – $1\frac{1}{2}$ włóki

Ur. Walenty Bogucki z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki

ŚLEPOWRONY BOCHNY – 1 włóka

Szl. Antoni Ślepowroński z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
 Szl. Grzegorz Zawistowski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

MURAWSKIE URBANY – 4 włóki

Wdowa po szl. Walentym Murawskim z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Jakub i Józef Murawscy z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Kazimierz Grodzki i sukcesorzy po szl. Adamie Sutkowskim – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Mateusz Grodzki z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

BOGUTY BUDASIE i CHRUŚCIELE – $1\frac{1}{2}$ włóki

Szl. Kazimierz i Adam Boguccy z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki

DREWNOWO ZIEMAKI – 5 włók

Sukcesorzy po szl. Mikołaju Drewnowskim – 1 beczka
 Szl. Grzegorz Bogucki i sz. Seweryn Tymiński – $\frac{1}{4}$ beczki
 Szl. bracia Kazimierz i Wojciech Drewnowscy z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. bracia Kazimierz i Wawrzyniec Drewnowscy z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Wojciech Tymiński – $\frac{1}{4}$ beczki

DREWNOWO DAĆBOGI – 5 włók

Szl. Felicjan Tymiński Koziółek z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki
 Szl. Rozalia wdowa i sukcesorzy po ur. Stefanie Boguckim – $\frac{3}{4}$ beczki
 Szl. Tomasz i Seweryn Tymińscy – $\frac{3}{8}$ beczki

Szl. Wojciech Tymiński – $\frac{5}{8}$ beczki

ŚLEPOWRONY CEMPORY – 1½ włóki

Szl. Fabian Wojtkowski i Fabian Ślepowroński – $\frac{1}{2}$ beczki

Ur. Jakub Obrycki, burgrabia grodzki drohicki z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

BOGUTY STAĞIEWKI – 1 włóka

Szl. Łukasz Żebrowski i Michał Bogucki – $\frac{1}{2}$ beczki

CHOLEWY KONIEWO MICHORY – 3½ włóki

Szl. Stanisław Cholewicki z innymi – 1 beczka

WP. Józef Bogucki, cześnik halicki – $\frac{3}{8}$ beczki

Przewielebny ks. Florian Bogucki, proboszcz czyżewski z innymi – $\frac{3}{8}$ beczki

DMOSZKI – 2 włóki

Szl. Idzi Dmochowski, Ludwik Kutylowski, Mateusz Zawistowski z innymi – 1 beczka

KRAMKOWO – 5 włók

Ur. Franciszek Murawski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Leonard Lipski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Jan i Seweryn Lipski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Wojciech Lipski z innymi – 1 beczka

OŁTARZE GUŁACZE – 12 włók

Ur. Mateusz Ołtarzewski, były wiceregent nurski i sukcesorzy po ur. Macieju Ołtarzewskim, bracie tegoż Mateusza – 2 beczki

Ur. Antoni Podbielski – 1½ beczki

Ur. Kiljan Ołtarzewski z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki

Szl. Ludwik i Idzi Ołtarzewscy z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki

Szl. Jan i Maciej Ołtarzewscy z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Ur. Walenty Ołtarzewscy z synami Leonem i Ludwikiem – $\frac{1}{2}$ beczki

STRĘKOWO – 5 włók

WP. Józef Glinka, pisarz ziemski nurskiej, kapitan JKM i Rzeczypospolitej – 2½ beczki

PARAFIA ZUZELSKA

ZAKRZEWO KOPIJKI – 3 włóki

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – $\frac{1}{2}$ beczki

Wdowa i sukcesorzy po ur. Jakubie Zakrzewskim z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

Szl. Jan Dybowski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

Szl. Rysiewska wdowa i szl. Łukasz Zakrzewski – $\frac{1}{4}$ beczki

Sukcesorzy po szl. Jakubie Zakrzewskim z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

ZAKRZEWO MAGNA [WIELKIE] – 2 włóki

Szl. Paweł, Józef i Adam Zakrzewski z innymi dziedzicami – 1 beczka

ZAKRZEWO WYPYCHY – 2 włóki

Wdowa i sukcesorzy po szl. M. Godlewskim, staroście ziemskim nurskim – $\frac{1}{4}$ beczki

Ur. Joanna ze Ślepowrońskich Zakrzewska alias Podgórska – $\frac{1}{8}$ beczki

Szl. Jan Dybowski – $\frac{1}{8}$ beczki

Szl. Romuald Rostkowski i inni – $\frac{1}{2}$ beczki

ZAKRZEWO ZALESIE – 2 $\frac{1}{2}$ włóki

Wdowa i sukcesorzy po WP. Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Adam Zakrzewski z bracią swoją – $\frac{3}{4}$ beczki

ZGLECZEWO PANIEŃSKIE – 4 włóki

Konwent benedyktynek łomżyńskich – 2 beczki

ZGLECZEWO SZLACHECKIE – 3 włóki

Szl. Szymon i Adam Rysiewscy oraz wdowa i sukcesorzy po szl. Józefie Rysiewskim z innymi – 1 beczka

Ur. Teodor Umiecki – $\frac{1}{2}$ beczki

PODGÓRZE – 8 włók

Szl. Krzysztof Zawistowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Ur. Paweł Podgórski, burgrabia grodzki nurski z innymi – 2 beczki

Ur. Antoni Podgórski – $\frac{1}{2}$ beczki

Ur. Jan Ołdakowski, *ensiferida* [miecznik, a raczej syn miecznika] ziemi drohickiej z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

WP. Józef Ołdakowski, *gladifero* [miecznik] ziemi drohickiej z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

ROSTKI MAGNA – 8 włók

Ur. Antoni Podgórski i szl. Wojciech Rostkowski – 1 beczka

Szl. Wojciech i Szymon Rostkowsy z innymi – 1 beczka

Szl. Michał Ołdakowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Wojciech i Marcin Rostkowsy z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

WP. Józef Ołdakowski, miecznik ziemi drohickiej z innymi – 1 beczka

ROSTKI PIOTROWICE DAĆBOGI – 6 włók

Szl. Wojciech Rostkowski z innymi dziedzicami i posesorami – 1 beczka

WP. Józef Ołdakowski, miecznik ziemi drohickiej z innymi – 2 beczki

ZAWISTY KOŁO BUGU NADBUŻNE i [wyras nieczytelny] – 8 włók

Szl. Maciej i Tomasz Zawistowsy z innymi – 1 beczka

Szl. Walenty Zakrzewski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Jan Zawistowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Jakub Zawistowski z innymi – 1 beczka
Ur. Antoni Podgórski i szl. Walenty Zawistowski z innymi – 1 beczka

PĘTKOWO BYSTRA GRZĘDA – 5 włók

Ur. Antoni Pętkowski, podsędek ziemski nurski – 2¼ beczki
Szl. Franciszek Kęśliński – ¼ beczki

PĘTKOWO WYMIAROWO – 4 włóki

Ur. Joanna ze Ślepowrońskich Zakrzewska alias Podgórska z innymi – ½ beczki
Szl. Rysiewska wdowa i szl. Łukasz Zakrzewski – ¼ beczki
Szl. Jakub i Wojciech Rytelowie z innymi – ½ beczki
Szl. Wawrzyniec Pętkowski i Jakub Rytel – ¾ beczki

KĘTLANKA [KIETLANKA] – 7½ włóki

Ur. Jan Laskowski z innymi – ½ beczki
Szl. Mateusz Kęśliński z innymi – ½ beczki
Wdowa i sukcesorzy po WP. Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 1½ beczki
Ur. Paweł Podgórski, burgrabia grodzki nurski z innymi – ¼ beczki
Szl. Wawrzyniec Kęśliński z innymi – ¼ beczki
Szl. Maciej i Jakub Kęślińscy z innymi – ½ beczki
Szl. Jan Kęśliński z innymi – ¼ beczki

GUDOSZE – 4 włóki

Szl. Adam Grodzki i Jakub Godlewski z innymi – 1 beczka
Ur. Wawrzyniec Dłuski – 1 beczka

UŚCIANEK DĘBIANKA – 7½ włóki

Przewielebny ks. Augustyn Godlewski, komendariusz parafii nurskiej z innymi – ½ beczki
Szl. Mikołaj Uściński z innymi – ½ beczki
Szl. Mateusz Uściński z innymi – ½ beczki
Szl. Maciej Kulesza z innymi – ¼ beczki
Szl. Kazimierz Swierzewski z innymi – ¼ beczki
Ur. Stanisław Godlewski Łuba – 1 beczka
Szl. Jan Godlewski z innymi – ¾ beczki

SZULBORZE MAGNA [WIELKIE] – 5 włók

Szl. Kazimierz Szulborski z innymi – ½ beczki
Sukcesorzy po ur. Adamie Jabłonowskim, komorniku ziemskim nurskim – 2 beczki

SZULBORZE KOTY – 3 włóki

Szl. Łukasz i Grzegorz Szulborscy – ½ beczki
Wdowa i sukcesorzy po WP. Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – ½ beczki
Ur. Mateusz Godlewski z innymi – ½ beczki

ZALESZE [ZALESIE] OKRĄGŁE – 5 włók

WP. Józef Glinka, pisarz ziemski nurskiej – 2½ beczki

JANCZEWO MAGNA – 5 włók

Szl. Józef Wojtkowski z innymi – 1½ beczki

Szl. Wojciech Janczewski z innymi – 1 beczka

JANCZEWO SUKMANKI – 1½ włóki

Szl. Atanazy Dybowski z innymi – ½ beczki

Szl. Walenty Janczewski z innymi – ¼ beczki

GODLEWO WARSZE – 4 włóki

Szl. Walenty Kutylowski z innymi – ¼ beczki

Szl. Maciej Godlewski z innymi – ¾ beczki

Szl. Maciej i Marcin Godlewscy z innymi – 1 beczka

GODLEWO GNOCHY MILEWKO – 1 włóka

Szl. Felicjan Dąbrowski, Kacper Zaręba, Szymon Godlewski z innymi – ½ beczki

GODLEWO RYSZKI [RYSIEWO] – 1 włóka

Ur. Adam Godlewski Burdyna – ½ beczki

GODLEWO MAGNA [WIELKIE] i LESZKI – 7½ włóki

Przewielebny ks. Augustyn Godlewski, komendariusz parafii nurskiej z innymi – ½ beczki

WP. Józef Glinka, pisarz ziemski nurskiej – 1 beczka

Szl. Zygmunt Godlewski i Józef Murawski z innymi – 7/8 beczki

Szl. Adam Cietrzewski i Szymon Godlewski z innymi – ½ beczki

Szl. Hilary Godlewski z innymi – ½ beczki

Ur. Jakub Godlewski – 3/8 beczki

GODLEWO MIERNIKI – 4 włóki

Szl. Stanisław Godlewski z innymi – 1 beczka

Szl. Kacper Stokowski z innymi – ½ beczki

Ur. Adam Godlewski – ½ beczki

GODLEWO ŁUBY – 6½ włóki

Ur. Maciej Sutkowski i szl. Szymon Kwaśnik Godlewski – 5/8 beczki

Szl. Roch Jaźwiński z innymi – ¼ beczki

Szl. Wawrzyniec i Stanisław Lipski z innymi – ½ beczki

Ur. Szymon Godlewski Rolnik – 1¼ beczki

Szl. Adam Stokowski z innymi – ¼ beczki

Szl. Augustyn Godlewski z innymi – 3/8 beczki

MIANÓWKO – 4½ włóki

Wdowa i sukcesorzy po WP. Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 2¼ beczki

GODLEWO MAZIE – 1 włóka

Szl. Gabriel Jemielity z innymi – ¼ beczki
Szl. Maciej Godlewski z innymi – ¼ beczki

PUŁAZIE WYGONOWO – 7 włók

Ur. Paweł Podgórski, burgrabia grodzki nurski z innymi dziedzicami i posesorami – 2½ beczki
Ur. Paweł Tyszka, komornik ziemski [wyraz nieczytelny] – 1 beczka

SZULBORZE KOZY – 2 włóki

WP. Józef Glinka, pisarz ziemski nurskiej, kapitan JKM i Rzeczypospolitej z innymi dziedzicami i posesorami – 1 beczka

GĄSIOROWO – 10 włók

Ur. Antoni Podgórski *pro hereditate* [pierwszy do dziedziczenia?] tejże wsi WP. Radziwiński, [wyraz mało czytelny – podkomorzy?] ziemi ciechanowskiej, starosta janowski – 5 beczek

PARAFIA ZARĘBSKA

ZARĘBY BORKOWO – 6 włók

Ur. Stanisław Kamieński – 2 beczki
WP. Szymon Zaręba, łowczy i pisarz [wyraz mało czytelny – piotrkowski?] – 1 beczka

NIENAŁTY BREWKI – 6 włók

Ur. Paweł Podgórski, burgrabia grodzki nurski z innymi – ½ beczki
Szl. Grzegorz Kempisty z innymi – ½ beczki
Szl. Paweł Rawa z innymi – ½ beczki
Szl. Franciszek Nienałtowski z innymi – ½ beczki
Szl. Mikołaj Nienałtowski z innymi – ½ beczki
Szl. Hipolit Nienałtowski i Tomasz Zaręba – ½ beczki

ZARĘBY LEŚNE – 3 włóki

Szl. Maciej Swierzewski z innymi – ½ beczki
Sz. Wojciech Uściński z sąsiadami – 1 beczka

NIENAŁTY NIESTEMPOWO [NIESTĘPOWO]

SZYMAN Y WIECHOWIZNA – 4 włóki

Ur. Michał Gołębiwski, podsędek ziemski nurski – ¼ beczki
Ur. Paweł Podgórski, burgrabia grodzki nurski z innymi – ½ beczki
Szl. Tomasz Zawistowski z innymi – ½ włóki
Przewielebny ks. Józef Czarzasty, pleban zarębski – ¾ beczki

NIENAŁTY MNICHNY [MICHNY] – 1½ włóki

Szl. Maciej Zawistowski z innymi – $\frac{5}{8}$ beczki

Szl. Mikołaj Nienałtowski – $\frac{1}{8}$ beczki

NIENAŁTY DUNICKI [DONICZKI] – 1½ włóki

Szl. Paweł Rawa z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

Sukcesorzy po ur. Michale Pętkowskim, podsędku ziemskim nurskim – $\frac{1}{2}$ beczki

RAWY GACKOWO [GACZKOWO] – 3 włóki

Szl. Grzegorz Kempisty z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Andrzej Czyżewski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Paweł Rawa z sąsiadami – $\frac{1}{2}$ beczki

GRĘDZICE – 4 włóki

Ur. Paweł Swierzewski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Wdowa i sukcesorzy po WP. Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 1 beczka

Szl. Roch Kęśliński – $\frac{1}{2}$ beczki

UŚCIANEK MAGNA [WIELKI] – 6 włók

Szl. Wojciech Jabłonowski i Idzi Żebrowski z innymi – 1 beczka

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – $\frac{1}{2}$ beczki

Ur. Paweł Podgórski, burgrabia grodzki nurski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

Szl. Wojciech Kęśliński z innymi posesorami – $\frac{1}{4}$ beczki

Ur. Jan i Kacper Uścińscy z przewielebnym ks. Uścińskim, ich bratem i z innymi – 1 beczka

SWIERZE MAGNA [ŚWIERŻE WIELKIE] KAĆCANY – 8 włók

Szl. Stefan Swierzewski z innymi – 1 beczka

Szl. Maciej Rostkowski z innymi – 1 beczka

Szl. Wawrzyniec i Szymon Skłodowscy z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

WP. Józef Glinka, pisarz ziemi nurskiej – $\frac{1}{4}$ beczki

Szl. Jakub i Antoni Skłodowscy z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki

Szl. Wojciech i Szymon Radgowscy z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

SWIERZE MAGNA ZIELONE Z LEŚNIEWKIEM – 8 włók

Ur. Michał Gołębiowski i Wawrzyniec Skłodowski – $\frac{1}{2}$ beczki

Ur. Paweł Swierzewski z innymi – 1 beczka

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Kacper Swierzewski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Wawrzyniec Skłodowski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

Szl. August Dąbkowski i Jakub Swierzewski z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki

Szl. Piotr Swierzewski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

KEMPISTE [KĘPISTE] BOROWE – 5 włók

Szl. Grzegorz Kempisty z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

Szl. Maciej Zawistowski z innymi – 1 beczka

Ur. Franciszek Rostkowski z innymi – 1 beczka

KEMPISTE KOSSUTY [KĘPISTE KOSUTY] – 2 włóki

Szl. Andrzej Niemiera i sukcesorzy po ur. Józefie Kempistym – 1 beczka

KEMPISTE ŚWIDERKI – 2 włóki

Szl. Franciszek Niemiera i Adam Skłodowski z innymi – 1 beczka

GRABOWO – 2½ włóki

Szl. Grzegorz Szulborski z innymi – ½ beczki

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – ¼ beczki

Szl. Maciej Grabowski z innymi – ½ beczki

SKŁODY STACHY – 3 włóki

Szl. Mateusz Skłodowski z sąsiadami – 1½ beczki

SKŁODY MEDIA [ŚREDNIE] – 4 włóki

Szl. Antoni Skłodowski z innymi – ½ beczki

Szl. Adam Rostkowski z innymi – ½ beczki

Szl. Adam Rostkowski z innymi – 1 beczka

SKŁODY PIOTROWICE – 5 włók

Ur. Paweł Podgórski, burgrabia grodzki nurski z innymi – 1 beczka

Szl. Antoni i Jakub Skłodowscy, Kazimierz Kuleszka, Jakub po Janie Skłodowskim z innymi – 1½ beczki

NIEMIERY – włók 5

Szl. Antoni Niemiera z innymi – 1 beczka

Ur. Franciszek Kamiński i sukcesorzy po ur. Gabrielu Kamińskim z innymi – 1½ beczki

PARAFIA ANDRZEJEWSKA

PRZEZDZIECKO [PRZEŹDZIECKO] DWORAKI – 9 włók

Ur. Łukasz Gostkowski, komornik ziemi nurskiej – 1½ beczki

Szl. Jakub Przeddziecki z innymi – ¾ beczki

Szl. Adam Pieńkowski z innymi – 1 beczka

Szl. Franciszek Przeddziecki z innymi – 1 beczka

Szl. Jakub Brajczewski z innymi – ¼ beczki

PRZEZDZIECKO PIERZCHAŁY – 4 włóki

Ur. Łukasz Gostkowski, komornik ziemi nurskiej – 1 beczka

WP. Kazimierz Godlewski, podstarości i sędzia grodzki zambrowski z innymi – 1 beczka

PRZEZDZIECKO OPATY – 6 włók

Ur. Łukasz Gostkowski, komornik ziemi nurskiej – 1½ beczki
Sukcesorzy po ur. Józefie Gostkowskim – 1½ beczki

PRZEZDZIECKO LENARTY – 3 włóki

Ur. Jan Godlewski z innymi – $\frac{7}{8}$ beczki
Szl. Andrzej Godlewski i sukcesorzy po szl. Karolu Godlewskim – $\frac{1}{4}$ beczki
Ur. Adam Sutkowski, wiceregent grodzki nurski z bracią swoją – $\frac{3}{8}$ beczki

PRZEZDZIECKO GRZYMKI – 4 włóki

Ur. Łukasz Gostkowski, komornik ziemi nurskiej – 2 beczki

PRZEZDZIECKO MROCZKI – 4 włóki

Szl. Wojciech Przeddziecki z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Szl. Piotr Grabiński z bracią swoją – $\frac{1}{2}$ beczki
WP. Kazimierz Godlewski, podstarości i sędzia grodzki zambrowski, po części z WP. Zbierzchowskimi – 1 beczka

PIEŃKI ŻAKI PAPROTNA – 5½ włóki

Ur. Zygmunt Pieńkowski, burgrabia grodzki kamieńczykowski – 1 beczka
Szl. Grzegorz Pieńkowski z sąsiadami – 1 beczka
WP. Michał Jabłonowski, stolnik ziemi łomżyńskiej – $\frac{3}{4}$ beczki

PIEŃKI SOBOTKI – 3½ włóki

WP. Michał Jabłonowski, stolnik ziemi łomżyńskiej – 1½ beczki
Ur. Zygmunt Pieńkowski, burgrabia grodzki kamieńczykowski – $\frac{1}{4}$ beczki

KULESZKI NIENAŁTY – 3½ włóki

Ur. Adam Nienałtowski, oskarżyciel publiczny [łac. *instigator*] grodzki nurski – 1¼ beczki
Szl. Tomasz Zawistowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

JABŁONOWO UTRAQUE⁷² KLACZE – 5 włók

WP. Michał Jabłonowski, stolnik ziemi łomżyńskiej – 2½ beczki

OŁDAKI POŁOMIA [ob. POLONIA] – 6 włók

Szl. Kazimierz Ołdakowski i szl. Sylwester Przeddziecki – $\frac{1}{2}$ beczki
Szl. Jan Żyłowski i ur. Augustyn Wyszyński – $\frac{1}{2}$ beczki
Szl. Piotr Ołdakowski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
Szl. Karol Ołdakowski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
Ur. Jan Godlewski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Szl. Paweł Zaręba z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

⁷² Zamieszczone przy nazwach miejscowości łacińskie słowo *utraque* oznacza zwykle obie części danej miejscowości np. starą i nową [przyj. aut. artykułu].

Ur. Adam Sutkowski, burgrabia grodzki nurski – ½ beczki

OŁDAKI GRODZISKO – 4½ włóki

Ur. Karol Zaręba, burgrabia grodzki nurski z innymi – 1½ beczki

Ur. Adam Załuska – ½ beczki

ZAŁUSKI – 8½ włóki

Szl. Mateusz Przeddziecki i Franciszek Załuska – 1 beczka

Ciż sami szl. Przeddziecki Załuska z sąsiadami – ¾ beczki

Szl. Franciszek i Marcin Załuskowie z innymi – 1 beczka

Szl. Józef Załuska – 1 beczka

Sz. Jan Pieńkowski z innymi – ¼ beczki

Szl. Bonawentura Załuska z innymi – ¼ beczki

BUDZISZEWO SŁODZONY – 3 włóki

Ur. Michał Gołębiowski z innymi – ½ beczki

Ur. Paweł Podgórski, burgrabia grodzki nurski z innymi – ½ beczki

Szl. Antoni Budziszewski z innymi – ½ beczki

BUDZISZEWO XEXOŁY [KSEKSOŁY] – 3 włóki

Szl. Paweł i Walenty Budziszewscy – ½ beczki

Wdowa i sukcesorzy po WP. Macieju Budziszewskim, pisarzu grodzkim sochaczewskim – 1 beczka

GODLEWO CECHNY – 3 włóki

Ur. Wojciech Godlewski z innymi – ½ beczki

Ur. Mateusz i Krzysztof Jabłonowscy z innymi – 1 beczka

GODLEWO GORZEJEWO – 3 włóki

Szl. Walenty Przeddziecki oraz szl. Kazimierz i Walenty Godlewscy – ½ beczki

Ur. Stanisław Godlewski z innymi – ½ beczki

Szl. Andrzej Godlewski z innymi – ½ beczki

GODLEWO OLSZEWO – 3 włóki

Ur. Wojciech Godlewski, burgrabia grodzki nurski i szl. Zygmunt Podbielski – ½ beczki

Ur. Adam Godlewski z innymi – ½ beczki

Ur. Mateusz Godlewski z innymi – ½ beczki

KULESZKI UTRAQUE [obie wioski] – 4½ włóki

Wdowa i sukcesorzy po ur. Wojciechu Kuleszy, burgrabim grodzkim ostrowskim – 1 beczka

Szl. Bartłomiej Kuleszka i Franciszek Nienalowski – ¾ beczki

Szl. Antoni Budziszewski z innymi – ½ beczki

SWIERZE [ŚWIERŻE] PANKI – 8 włók

Ur. Stanisław Godlewski z innymi – 1½ beczki
Ur. Michał Gołębiowski i szl. Grzegorz Nienałtowski – 1 beczka
Szl. Stanisław Godlewski z innymi – 1 beczka
Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – ½ beczki

SWIERZE TWORKI – 3 włóki

Szl. Melchior Swierzewski z innymi – $\frac{3}{8}$ beczki
Ur. Antoni Podbielski z innymi – $\frac{3}{8}$ beczki
Ur. Piotr Godlewski z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki

SWIERZE KIEŁCZE – 3 włóki

Ur. Michał Gołębiowski i szl. Grzegorz Nienałtowski – ½ beczki
Szl. Melchior Swierzewski z innymi – ¼ beczki
Ur. Stanisław Szulborski z innymi – ½ beczki
Ur. Antoni Podbielski z innymi – ¼ beczki

GOŁĘBIE – 2 włóki

Ur. Tomasz i Bonifacy synowie po ur. Wojciechu Nienałtowskim, CTN [komorniku? staroście?] ziemskim nurskim – 1 beczka

GOŁĘBIE część ur. Gołębiowskich – 1 włóka

Ur. Michał Gołębiowski – ½ beczki

LEŚNIEWKO – 4½ włóki

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 2¼ beczki

MIANOWO – 12 włók

WP. Michał Jabłonowski, stolnik ziemi łomżyńskiej – 6 beczek

PARAFIA ROSOCHACKA

SKARŻYNO [SKARŻYN] BRAJCZEWO – 4 włóki

Szl. Wawrzyniec Kulesza z innymi – ½ beczki
Szl. Grzegorz Saniewski z innymi – ½ beczki
Szl. Jan i Stanisław Skarżyńscy – ½ beczki
Szl. Jan Dąbrowski – ¼ beczki
Szl. Wawrzyniec Skarżyński – ¼ beczki

ZAREMBY [ZARĘBY] CIEMNE – 3 włóki

Ur. Henryk Mystkowski z innymi – ½ beczki
Szl. Grzegorz Bogucki z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki

Szl. Wojciech Zaręba z innymi – ¼ beczki

ZAREMBY [ZARĘBY] WARCHOŁY – 8 włók

Ur. Mateusz Dmochowski z innymi – 1 beczka

Ur. Michał Zaręba, podwojewodzi [łac. *vicepalatino* – czuwał nad przestrzeganiem miar i wag] ziemi nurskiej z innymi – ¾ beczki

Szl. Maciej Zaręba z innymi – 1 beczka

Ur. Mikołaj Grochowski z innymi – ½ beczki

Szl. Adam Zaręba z innymi – ¼ beczki

Szl. Wojciech Zaręba z innymi – ¼ beczki

Szl. Jan Zaręba i szl. Michał Zaręba z innymi – ¼ beczki

ZAREMBY [ZARĘBY] GORY [GÓRY] SIEROCIĘTA – 4 włóki

Ur. Mateusz Dmochowski z innymi – 1 beczka

Ur. Jan Pułaski z innymi – 1 beczka

ZAREMBY KRAMKI – 3 włóki

Szl. Adam Zaręba z innymi – 1 beczka

Szl. Franciszek Sasinowski z innymi – ½ beczki

ZAREMBY SKORKI – 4 włóki

Szl. Walenty Podbielski z innymi – ½ beczki

Ur. Michał Zaręba, podwojewodzi ziemi nurskiej z innymi – 1½ beczki

ZAREMBY KRĘTKI – 3½ włóki

Szl. Franciszek Podbielski, [wyraz nieczytelny] grodzki nurski – ¼ beczki

Szl. Piotr Laskowski z innymi – 1 beczka

Szl. Kacper Zaręba z innymi – ½ beczki

ZAREMBY KROMKI DOBKI – 2½ włóki

Szl. Ludwik Obrębski z innymi dziedzicami i posesorami tejże wioski – 1¼ beczki

ZAREMBY ŚWIĘSZKI – 1½ włóki

Szl. Mikołaj Zaręba z innymi dziedzicami i posesorami tejże wioski – ¾ beczki

ZAREMBY KUSZTALE – 2 włóki

Ur. Michał Zaręba, podwojewodzi ziemi nurskiej i szl. Wojciech Zaręba z innymi – 1 beczka

ZAREMBY SASINY – 2 włóki

Ur. Michał Zaręba, podwojewodzi ziemi nurskiej z innymi – 1 beczka

ZAREMBY ŚWIĘCHY – 2 włóki

Przewielebny Józef Zaręba, prepozyt z Kuczyna z innymi – 1 beczka

ZAREMBY BIENDUGI – 2½ włóki

Szl. Maciej Murawski i Wojciech Zaręba z innymi – ½ beczki
Szl. Antoni i Jan Zarębscy z innymi – ½ beczki
WP. Anna z Sutkowskich Tymińska, sędzina grodzka zambrowska – ¼ beczki

CHOROMANY WILCZAGÓRA – 4½ włóki

Szl. Szymon Choromański z innymi – ¼ beczki
WP. Józef Ołdakowski, miecznik ziemi drohiczyńskiej z innymi – 1 beczka
Ur. Wojciech Skarzyński z innymi – 1 beczka

ZAREMBY [ZARĘBY] BOLENDY – 2 włóki

WP. Józef Ołdakowski, miecznik ziemi drohiczyńskiej – 1 beczka

OBRĘBSKIE GOSKI – 4 włóki

Ur. Stanisław Rządca z innymi – 1½ beczki
Szl. Mateusz Obrębski z innymi – ¼ beczki
Szl. Wawrzyniec Kulesza z innymi – ¼ beczki

GOSKI PARVA [MAŁY] BROK – 4 włóki

Szl. Jan Skarzyński z innymi – ½ beczki
Szl. Franciszek Gosk z innymi – 1 beczka
WP. Antoni Rostkowski, chorąży ziemi łomżyńskiej – ½ beczki

GOSKI PEŁKI – 3 włóki

Szl. Stanisław Gosk z innymi – 1 ¼ beczki
Szl. Piotr Gosk syn niegdy Pawła z innymi – ¼ beczki

TARNOWO – 3 włóki

Szl. Jan i Paweł Goskowie – 1 beczka
Szl. Stanisław Łysakowski z innymi – ½ beczki

CHOROMANY GOSKI – 2 włóki

WP. Antoni Rostkowski, chorąży ziemi łomżyńskiej – 1 beczka

GRZYMAŁY POŁOMIA – 4 włóki

Szl. Józef Grzymała z innymi – ¾ beczki
Ur. Adam Zaremba syn niegdy Józefa z innymi – ¼ beczki
Tenże ur. Adam i Józef Zaręba z ur. Karolem Zarębą i innymi – ½ beczki
Szl. Adam Mystkowski z innymi – ½ beczki

ZAREMBY [ZARĘBY] LEŚNE – 3 włóki

Wdowa po ur. Macieju Zarembie, burgrabim grodzkim nurskim – 1 beczka
Szl. Grzegorz Bogucki z innymi – ¼ beczki
Szl. Tomasz Zaremba z innymi – ¼ beczki

KRZECZKOWO ANTIQUA [STARE] – 3 włóki

Wdowa i sukcesorzy po ur. Stanisławie Krzeczkovskim z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki
Szl. Stanisław Złotkowski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
WP. Aleksander Jeziorkowski, chorąży różański z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

BIENKI [BIENKI] KRZECZKOWO KUPNINA – 4 włóki

Szl. Adam Bienkowski z innymi dziedzicami – 1 beczka
Szl. Paweł Bienkowski z innymi – 1 beczka

ZALESIE ANTIQUA [STARE] ROSOCHATE – 7 włók

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Wdowa i sukcesorzy po ur. Szymonie Zaleskim z innymi – 3 beczki

ROSOCHATE ECCLESIASTICA [KOŚCIELNE] – 4 włóki

Ur. Franciszek Podbielski, burgrabia grodzki nurski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 1 beczka
Szl. Mateusz Obrębski i szl. Wojciech Sutkowski – $\frac{1}{4}$ beczki
Sz. Adam Bienkowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

ROSOCHATE ŚWIĘCENICA NARTUŁTY – 4 włóki

Ur. Kazimierz Bukraba z innymi – 1 beczka
Ur. Wojciech Skłodowski i sukcesorzy po szl. Antonim Godlewskim – 1 beczka

KRZECZKOWO WYBRANOWO – 4 włóki

Ur. Jan Skiwski – 2 beczki

KRZECZKOWO MIANOWSKICH – 6 włók

Ur. Franciszek Podbielski, burgrabia grodzki nurski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Szl. Stanisław Gołaszewski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Ur. Wojciech i Jan Jarnicy – $\frac{1}{4}$ beczki
Ur. Wawrzyniec Skarżyński – $\frac{1}{4}$ beczki
Wdowa i sukcesorzy po ur. Hieronimie Lasockim – $1\frac{1}{2}$ beczki

KRZECZKOWO GROMADZYNO – 6 włók

WP. Aleksander Jeziorkowski, chorąży różański – 3 beczki

W KRZECZKOWIE GROMADZYNIĘ ŁYSAKOWIŹNIE
części WP. Tymińskiego, sędziego zambrowskiego – 2 włóki

WP. Anna z Sutkowskich Tymińska, wdowa po sędzim grodzkim zambrowskim – 1 beczka

PARAFIA CZYŻEWSKA

CZYŻEWO ECCLESIASTICA [KOŚCIELNE] – 13½ włóki

Ur. Marcin Godlewski, komornik ziemi nurskiej – ½ beczki
Ur. Michał Trzaska z innymi – 1 beczka
Sukcesorzy po ur. Stanisławie Szulborskim – 2 beczki
Ur. Wojciech Broliński z innymi – 1½ beczki
WP. Alojzy Bleszyński, cześnik [wyrazy mało czytelne – ziemi łomżyńskiej?] – 1 beczka
WP. Michał Jabłonowski, stolnik ziemi łomżyńskiej – ¾ beczki

CZYŻEWO RUŚ Z OŁDAKAMI – 18 włók

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 9¼ beczki

CZYŻEWO MARKI – 2 włóki

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – ½ beczki
Szl. Stanisław Dmochowski z innymi – ½ beczki

SUTKI [CZYŻEW-SUTKI] – 6 włók

Ur. Michał Sutkowski, sędzia ziemski nurski – 1½ beczki
WP. Michał Strykowski, stolnik owrucki – 1 beczka
Ur. Wawrzyniec Modzelewski, burgrabia grodzki zambrowski z innymi – ½ beczki

SIENICA [SIENNICA] GIŻE TROJANY PIERCE KROGULCE – 7 włók

Ur. Szymon Stokowski z innymi – ¼ beczki
Szl. Wojciech Kraszewski z innymi – 1 beczka
Ur. Adam Bogucki z sukcesorami po szl. Adamie i Wojciechu Stokowskich – ½ beczki
Sukcesorzy po ur. Franciszku Sobolewskim, cześniku łukowskim – ½ beczki
Szl. Paweł Grodzki i szl. Roch Sienicki z innymi – ⅜ beczki
Ur. Antoni Godlewski, burgrabia grodzki ostrowski – ⅞ beczki

SIENICA JAKUBKI – 4 włóki

Ur. Walenty Sienicki, burgrabia grodzki nurski – 1 beczka
Tenże ur. Walenty z innymi dziedzicami i posesorami tejże wioski – 1 beczka

SIENICA ŁUKASZE SZYMANKI – 3 włóki

Ur. Łukasz Jaźwiński z innymi – ¼ beczki
Szl. Grzegorz Murawski z innymi – ½ beczki
Szl. Wojciech Jaźwiński oraz szl. Józef i Piotr Sieniccy – ½ beczki
Szl. Bartłomiej Zawistowski z innymi – ¼ beczki

SIENICA BORUTY – 1½ włóki

Szl. Jan i Łukasz Sieniccy z innymi – ½ beczki
Ur. Paweł Sienicki z innymi – ¼ beczki

SIENICA PUZIKI – 1 włóka

Szl. Jan Sienicki z innymi dziedzicami i posesorami – ½ beczki

SIENICA PIETRASZE – 1 włóka

Szl. Jan Sienicki z innymi dziedzicami i posesorami – ½ beczki

SIENICA KOTY – 1 włóka

Ur. Łukasz Dmochowski z innymi – ¼ beczki

Sukcesorzy i wdowa po ur. Andrzeju Godlewskim, [wyraz mało czytelny – podstolim?] ziemi liwskiej – ¼ beczki

SIENICA LIPUSY – 2 włóki

Szl. Wiktor Sienicki z innymi – ½ włóki

Szl. Grzegorz Sienicki z innymi – ½ włóki

SIENICA DAĆBOGI MALONKI – 3 włóki

Ur. Paweł Sienicki z bratem ur. Janem i z innymi – 1½ beczki

SIENICA JASIOCHY – 2½ włóki

Szl. Bartłomiej Czyżewski z innymi – ¼ beczki

Szl. Roch Sienicki z innymi – 1 beczka

SIENICA KURASIE PLUCHNY – 3 włóki

Ur. Paweł Sienicki i ur. Walenty Sienicki – ½ beczki

Ur. Józef Wierciński z innymi – 1 beczka

GODLEWO SIENICA PIĘTAKI – 6 włók

Ur. Paweł Sienicki z innymi – 1 beczka

Szl. Bartłomiej Czyżewski z innymi – ½ beczki

Ur. Józef Godlewski z innymi – ½ beczki

Wdowa i sukcesorzy i po ur. Andrzeju Godlewskim, [wyraz mało czytelny – podstolim?] ziemi liwskiej – 1 beczka

SIENICA KLAWY – 2 włóki

Ur. Jakub Jaźwiński z innymi – ½ beczki

Szl. Stanisław Murawski z innymi – ½ beczki

ZABIELE – 3 włóki

Ur. Antoni Kolumna Oborski – ¼ beczki

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – ¼ beczki

Szl. Kazimierz Murawski z innymi – ¼ beczki

Szl. Benedykt i Kacper Stokowscy – ¼ beczki

Szl. Józef Bogucki, cześnik halicki – ¼ beczki

Szl. Adam Stokowski z innymi – ¼ beczki

DMOCHY WOCHY – 4 włóki

Szl. Jan Dmochowski z innymi – 1 beczka
Szl. Mateusz Dmochowski z innymi – 1 beczka

DMOCHY PRZECZKI – 5 włók

Szl. Andrzej Dmochowski z innymi – 1 beczka
Szl. Jakub Dmochowski z innymi – 1 beczka
Szl. Mateusz Dmochowski z innymi – ½ beczki

DMOCHY MROZY FIGURY BRODZIKI – 6 włók

WP. Anna z Sutkowskich Tymińska, sędzina grodzka zambrowska – 3 beczki

DMOCHY KUDŁY – 2½ włóki

WP. Józef Ołdakowski, miecznik ziemi drohickiej – ¼ beczki
Szl. Paweł Godlewski z innymi – 1 beczka

DMOCHY SADŁY – 3 włóki

WP. Anna z Sutkowskich Tymińska, sędzina grodzka zambrowska – 1½ beczki

DMOCHY BOMBOLE – 4½ włóki

Ur. Wojciech Ślaski z innymi – 1¾ beczki
Ur. Jan Krzeczkowski – ¼ beczki
Ur. Kazimierz Dmochowski – ¼ beczki

DMOCHY OZERKI – 2½ włóki

Ur. Wojciech Ślaski z innymi dziedzicami – 1¼ beczki

DMOCHY RODZONKI – 4 włóki

Ur. Marcin Dmochowski – 2 beczki

DMOCHY WYPYCHY GLNIKI – 5 włók

Ur. Antoni Dmochowski z innymi – ½ beczki
Ur. Wojciech Ślaski z innymi – ½ beczki
Szl. Wojciech Dmochowski z innymi – ½ beczki
Szl. Wawrzyniec Dmochowski z innymi – ½ beczki
Szl. Piotr Dmochowski z innymi – ½ beczki

MURAWSKIE CZACHY – 3 włóki

Szl. Kazimierz Murawski z innymi – ½ beczki
Szl. Grzegorz i Maciej Murawscy – ¼ beczki
Szl. Tomasz Murawski z innymi – ¼ beczki
Szl. Adam Stokowski z innymi – ½ beczki

MURAWSKIE KOZIOŁKI – 1 włóka

Szl. Adam i Wawrzyniec Stokowscy – $\frac{1}{4}$ beczki
Szl. Antoni Kraszewski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

MURAWSKIE MIAZGI – 2 włóki

Szl. Antoni i Walenty Murawscy z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Ur. Andrzej Dmochowski i syn niegdy ur. Stefana, burgrabiego grodzkiego nurskiego z innymi – 1 beczka

BRULINO OPRAWCZYKI – 3 włóki

Szl. Adam Janczewski oraz Tomasz i Piotr Dmochowscy z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Ur. Andrzej Dmochowski i syn niegdy ur. Stefana, burgrabiego grodzkiego nurskiego z innymi – 1 beczka

MICHAŁOWO WRÓBLE – 20 włók

Sukcesorzy po ur. Stanisławie Szulborskim z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Ur. Michał Trzaska z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
WP. Mateusz Dąbrowski, podstarości i sędzieja grodzki ostrowski – $\frac{1}{4}$ beczki
WP. Idzi Biały, podczaszy braclawski – $8\frac{3}{4}$ beczki
Ur. Antoni Kolumna Oborski – $\frac{1}{4}$ beczki

BRULINO STOROZUMY – 3 włóki

Wdowa i sukcesorzy po ur. Szymonie Boguckim, pod[nieczytelny skrót oznaczający urząd] ziemski i grodzki nurski – 1 beczka
Przewielebny ks. Florian Bogucki, pleban czyżewski – $\frac{1}{2}$ beczki

BRULINO KOSKI – 3 włóki

Ur. Marcin Gozdawa Godlewski, komornik ziemi nurskiej – $1\frac{1}{2}$ beczki

BRULINO PIWKI – 3 włóki

Wdowa i sukcesorzy po ur. Szymonie Boguckim, pod[nieczytelny skrót oznaczający urząd] ziemski i grodzki nurski – $1\frac{1}{2}$ beczki

BRULINO PŁASKOSZE [PŁASKOSZE] – 3 włóki

Ur. Marcin Gozdawa Godlewski, komornik ziemi nurskiej – $\frac{1}{2}$ beczki
Wdowa i sukcesorzy po ur. Szymonie Boguckim, pod[nieczytelny skrót oznaczający urząd] ziemski i grodzki nurski – 1 beczka

KRASZEWO CZARNE KRYSKI – 4 włóki

Ur. Łukasz Jaźwiński z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
Szl. Andrzej Kraszewski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
Szl. Mateusz Kraszewski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Szl. Adam po niegdy Wawrzyńcu Stokowskim – $\frac{1}{4}$ beczki
Szl. Antoni Kraszewski – $\frac{3}{4}$ beczki

LIPA DOBKI – 10 włók

Ur. Marcin Godlewski, komornik ziemi nurskiej – $3\frac{1}{2}$ beczki
 Ur. Jan Drewnowski, burgrabia grodzki łomżyński – $\frac{3}{8}$ beczki
 Ur. Piotr Drewnowski – $\frac{3}{8}$ beczki
 Szl. Adam Grodzki i Jakub Godlewski – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Piotr Szulborski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki

GUMOWO – 3 włóki

Ur. Jan Drewnowski, burgrabia grodzki łomżyński – $\frac{1}{2}$ beczki
 Ur. Piotr Drewnowski – $\frac{1}{2}$ beczki
 Ur. Tomasz Kamieński z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

GUMOWKO KAWAŁKI – 3 włóki

Ur. Jan Drewnowski, burgrabia grodzki łomżyński – $\frac{3}{4}$ beczki
 Ur. Piotr Drewnowski – $\frac{3}{4}$ beczki

JANCZEWO GUMOWKI – $3\frac{1}{2}$ włóki

Ur. Jan Drewnowski, burgrabia grodzki łomżyński – $\frac{7}{8}$ beczki
 Ur. Piotr Drewnowski – $\frac{7}{8}$ beczki

PENSEWO [PĘSZEWO?] PAŁKI – $4\frac{1}{2}$ włóki

Szl. Wojciech Stokowski – $\frac{1}{4}$ beczki
 Szl. Szymon Stokowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Adam Bogucki z innymi – $\frac{3}{4}$ beczki
 WP. Mateusz Dąbrowski, podstarości i sędzia grodzki ostrowski – $\frac{3}{4}$ beczki

BIAŁE SZCZEPANOWICE – 5 włók

Ur. Antoni Kolumna Oborski – 1 beczka
 Ur. Idzi Bogucki, burgrabia grodzki nurski – $\frac{1}{2}$ beczki
 WP. Idzi Biały, podczaszy braclawski – 1 beczka

BIAŁE CHOROSZE FIGLE – 5 włók

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Jakub Lipski i Mateusz Biały – $\frac{1}{2}$ beczki
 Szl. Jakub i Mateusz Biali – 1 beczka
 Szl. Mateusz Wojtkowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

BIAŁE PAŁĘKI – 4 włóki

Ur. Antoni Oborski i ur. Andrzej Biały – $\frac{1}{4}$ beczki
 Tenże ur. Oborski na części Wilkowizna i Brejdałowizna – 1 beczka
 Szl. Jan Biały z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
 WP. Idzi Biały, podczaszy braclawski – $\frac{1}{4}$ beczki

BIAŁE ZIEJE GOSKI – 2 włóki

Ur. Antoni Oborski i ur. Andrzej Biały – $\frac{1}{8}$ beczki
Tenże ur. Oborski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
Szl. Maciej Sutkowski i Kacper Skupiewski – $\frac{1}{2}$ beczki
WP. Idzi Biały, podczaszy braclawski – $\frac{1}{8}$ beczki

BIAŁE ANDRZEJOWICZE – $4\frac{1}{2}$ włóki

Ur. Antoni Kolumna Oborski – 1 beczka
Szl. Stanisław Biały z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
WP. Idzi Biały, podczaszy braclawski – 1 beczka

BIAŁE KWACZOŁY – 5 włók

Ur. Idzi Bogucki, burgrabia grodzki nurski z innymi – $2\frac{1}{2}$ beczki

BIAŁE MISTALE [MISZTALE] PIECZOŃKI PAPIEŻE – 4 włóki

Ur. Antoni Kolumna Oborski – $\frac{3}{4}$ beczki
Szl. Michał Biały z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
WP. Idzi Biały, podczaszy braclawski – $\frac{3}{4}$ beczki

STOKOWO BUCKI [BUĆKI] – 3 włóki

Szl. Tomasz Stokowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Szl. Benedykt Stokowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
Szl. Idzi Stokowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

STOKOWO SZERSZENIE – $2\frac{1}{2}$ włóki

Ur. Szymon Stokowski z bracią swoją – $1\frac{1}{4}$ beczki

STOKOWO ZŁOTKI – 1 włóka

Szl. Tomasz Stokowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

STOKOWO ŁUKASIKI – 1 włóka

Szl. Szymon Stokowski z bracią swoją – $\frac{1}{2}$ beczki

STOKOWO KOŚKI – $1\frac{1}{2}$ włóki

Szl. Szymon Stokowski z innymi – $\frac{1}{4}$ beczki
Szl. Benedykt Stokowski z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki

JAŻWINY PIERTKI PACIORKI – 2 włóki

Szl. Tomasz Jaźwiński z innymi – $\frac{1}{2}$ beczki
WP. Mateusz Dąbrowski, podstarości i sędzia grodzki ostrowski – $\frac{1}{4}$ beczki
Wdowa i sukcesorzy po Andrzeju Godlewskim, [wyraz mało czytelny – podstolim?] ziemi liwskiej – $\frac{1}{4}$ beczki

JAŻWINY NOŻKI KWASIE – 1½ włóki

Ur. Szymon Stokowski z bracią swoją – ½ beczki
Szl. Benedykt Stokowski i sukcesorzy po szl. Adamie Stokowskim – ¼ beczki

JAŻWINY PIECHY – 2 włóki

Szl. Tomasz Jaźwiński z innymi – ½ beczki
Wdowa i sukcesorzy po Andrzeju Godlewskim, [wyraz mało czytelny – podstolim?] ziemi liwskiej – ½ beczki

JAŻWINY KOCZOTY – 2 włóki

Szl. Jan Jaźwiński – ½ beczki
Szl. Antoni Murawski z innymi – ½ beczki

GODLEWO ŁĘTOWO KALINOWO BAĆKI – 11 włók

Szl. Andrzej Godlewski z innymi – 1 beczka
Szl. Stanisław Godlewski z innymi – ½ beczki
Ur. Antoni Godlewski, burgrabia grodzki ostrowski – 2 beczki
Ur. Walenty Bogucki z innymi – 1 beczka
Szl. Stanisław i Wojciech Biali z innymi – ½ beczki
Szl. Adam Zaleski, zwierzchnik [łac. *prefecto*] Pułku Gwardii Pieszej JKM, poborca podatków – ½ beczki

ŻELAZY BROKOWO – 8½ włóki

Ur. Franciszek Żelazowski z innymi – 1¼ beczki
Szl. Kazimierz Żelazowski – ¼ beczki
Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 1 beczka
Ur. Mateusz Załuska – 1¾ beczki

OŁDAKI MAGNA BROK – 8½ włóki

Ur. Kazimierz Rysiewski z innymi – 1½ beczki
Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 2 beczki
Szl. Szymon Ołdakowski i Jerzy Tryniszewski – ¾ beczki

PIEŃKI KOWNATY – 12 włók

Szl. Walenty i Kacper Pieńkowsy – 1 beczka
Szl. Walenty Tryniszewski z innymi – 1 beczka
Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – ½ beczki
Szl. Adam Konarzewski i Ada Pieńkowski – ½ beczki
Szl. Wojciech i Jakub Pieńkowski z innymi – ½ beczki
Szl. Franciszek i Stanisław Tryniszewscy z innymi – 1 beczka
Szl. Bartłomiej Zaręba i Walenty Pieńkowski – ½ beczki
Ur. Mateusz Godlewski z innymi – 1 beczka

SIEDLISKA – 9 włók

WP. Mateusz Dąbrowski, podstarości i sędzia grodzki ostrowski – 4½ beczki

OŁDAKI MAGNA BROK – 5 włók

WP. Józef Ołdakowski, miecznik ziemi drohickiej – 2½ beczki

CZYŻEWO NOWAWIEŚ cum ECCLESIASTICA [z POŚWIĘTNEM?] i
częścią PALIWODZIZNA – 16 włók

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 5 beczek
Ur. Michał Trzaska z innymi – 1 beczka
Ur. Tomasz Kulesza z innymi – 1 beczka
Sukcesorzy po ur. Stanisławie Czyżewskim – 1 beczka

GOSTKOWO z SZELIGAMI – 38 włók

Wdowa i sukcesorzy po WP. Krzysztofie Gozdawie Godlewskim, staroście nurskim – 19 beczek

GODLEWO DZIUDZIE – 2½ włóki

Sukcesorzy po ur. Franciszku Sobolewskim, cześniku łukowskim – 1¼ beczki

PARAFIA DĄBROWSKA

DĄBROWA NOWAWIEŚ – 9 włók

Ur. Stanisław Woliński, burgrabia grodzki nurski – 4½ beczki

DĄBROWA NOWAWIEŚ abiurarunt [?] – 1½ włóki

Szl. Maciej Bogucki z innymi – ¾ beczki

DĄBROWA GOSPODARZE SZATANKI – 2 włóki

Ur. Wojciech Skarzyński z ur. Walentym Sienickim, burgrabią grodzkim nurskim – ½ beczki
Szl. Jakub i Maciej Dąbrowscy – ½ beczki

DĄBROWA MICHAŁKI – 4 włóki

Szl. Dionizy Dąbrowski z innymi – 1 beczka
Szl. Kazimierz Dąbrowski z innymi – ½ beczki
Szl. Franciszek Dmochowski z innymi – ½ beczki

DĄBROWA STARAWIEŚ – 1½ włóki

Szl. Łukasz Bienkowski z innymi – ¾ beczki

DĄBROWA MODZELE KOWALE *idem hoc quod* [?] et WÓLKA DĄBROWA
intra DĄBROWA MATAŁY MODZELE – 3½ włóki

Ur. Wojciech Słaski z innymi – 1 beczka
Ur. Łukasz Dmochowski z innymi – ½ beczki
Sukcesorzy po ur. Andrzej Godlewski, [wyraz mało czytelny – podstolim?] ziemi liwskiej – ¼ beczki

DĄBROWA WÓLKA MODZELE z częścią ur. Wolińskiego – 4 włóki

Szl. Antoni Dmochowski z innymi – ½ beczki
Szl. Bronisław Dąbrowski z innymi – ½ beczki
Ur. Józef Wierciński z innymi – ½ beczki
Ur. Walenty Sienicki, burgrabia grodzki nurski – ½ beczki

Regestr sporządził wiceregent grodzki nurski Adam Sutkowski

BIBLIOGRAFIA

- Bartoszewicz Agnieszka, *Handel solą na Mazowszu w XV i XVI w.*, „Rocznik Mazowiecki” 2006, T. 18, s. 47-62.
- Hube Romuald, *Statuta nieszawskie z 1545 r.*, Warszawa : Redakcja Biblioteki Umiejętności Prawnych, 1875.
- Keckowa Antonina, *Żupy krakowskie w XVI-XVIII wieku*, Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1969.
- Keckowa Antonina, *Królewskie składy soli w Warszawie w XVI i pierwszej połowie XVII wieku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1977, R. 25, nr 4, s. 506-524.
- Keckowa Antonina, *Zaopatrzenie Mazowsza w sól od XII do początku XVI wieku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1980, R. 28, z. 4, , s. 469-479.
- Kowalczyk Rafał Wiktor, „*Polityka solna*” *Rzeczypospolitej Szlacheckiej u progu rozbiorów*, „Studia z Historii Społeczno-Gospodarczej”, 2012, T. 10, s. 7-17.
- Kutrzeba Stanisław, *Wisła w historii gospodarczej dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa : Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, 1922.
- Lileyko Jerzy, *Życie codzienne w Warszawie za Wazów*, Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1984.
- Rybarski Roman, *Handel i polityka handlowa Polski w XVI stuleciu*, t. 1, Poznań : Towarzystwo Miłośników Miasta Poznania, 1928
- Rybarski Roman, *Wielkie żupy solne w latach 1497-1594*, Warszawa : Dom Książki Polskiej, 1932.
- Szukała Michał, *Największe przedsiębiorstwo dawnej Rzeczypospolitej*, „Mówią Wieki” 2019, nr 6 (713), s. 73-76.

ŹRÓDŁA ARCHIWALNE

Kartoteka Słownika Historyczno-Geograficznego Mazowsza w Średniowieczu, oprac. zespół pod kierunkiem Adama Wolffa, Pracownia Atlasu Historycznego Instytutu Historii PAN.

Nurskie grodzkie relacje oblaty 1676-1750, sygn. 1/43/0/5/2, Archiwum Główne Akt Dawnych.

Nurskie grodzkie relacje oblaty 1704-1707, sygn. 1/43/0/5/4, Archiwum Główne Akt Dawnych.

Nurskie grodzkie relacje oblaty 1726-1727, sygn. 1/43/0/5/9, Archiwum Główne Akt Dawnych.

Nurskie grodzkie relacje oblaty 1727-1730, sygn. 1/43/0/5/12, Archiwum Główne Akt Dawnych.

Nurskie grodzkie relacje oblaty 1738-1741, sygn. 1/43/0/5/18, Archiwum Główne Akt Dawnych.

Rejestry poborowe woj. mazowieckiego 1526-1570, sygn. 1/7/0/3/27, zesp. Archiwum Skarbu Koronnego I, Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie.

Rejestry poborowe woj. mazowieckiego 1494-1580, sygn. 1/7/0/3/38, zesp. Archiwum Skarbu Koronnego I, Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie.

Rejestry poborowe woj. mazowieckiego 1524-1589, sygn. 1/7/0/3/39, zesp. Archiwum Skarbu Koronnego I, Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie.

Volumina Legum, Volumen Secundum : Ab Anno 1550. Ad Annum 1609. Acta Republicae Continens, Warszawa : Drukarnia J. K. Mci y Rzeczypospolitey w Collegium Warszawskim Scholarum Piarum, 1733.

Volumina Legum, Volumen Tertium : Ab Anno 1609. Ad Annum 1640. Acta Republicae Continens, Warszawa : Drukarnia J. K. Mci y Rzeczypospolitey w Collegium Warszawskim Scholarum Piarum, 1735.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, na portalu muzeum.wieliczka.pl.

ILUSTRACJA WYRÓŻNIAJĄCA ARTYKUŁ

Kopalnia soli w Wieliczce ok. roku 1719, na sztychu autorstwa inżyniera górnictwa i geologa Johanna Gottfrieda Borlacha. Źródło: Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, na portalu muzeum.wieliczka.pl.